

16 Kasım 2016 Çarşamba**BİRİNCİ OTURUM****Açılma Saati: 10.03****BAŞKAN : Jülide SARİEROĞLU (Ankara)**

BAŞKAN – Hayırlı sabahlar dilerim herkese.

İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu altında Temmuz ayında oluşturduğumuz iş sağlığı ve güvenliğiyle ilgili Alt Komisyon çalışmamızın bugün ilk toplantısını gerçekleştirmek için bir araya gelmiş bulunuyoruz. İnşallah hem çalışma hayatı açısından hem ülkemiz açısından çok önemli, temelinde insan olan bir mesele olduğu için çok önemli bir konuyu burada, altı aylık süre içerisinde, ilgili tüm tarafların katılımıyla -işçi, işveren ve devlet, artı bir de bu konunun profesyonelleri var, yeni bir taraf da oluşmuş durumda iş sağlığı ve güvenliğiyle ilgili- tüm ilgili taraflarla, ortak akılla, sosyal diyalog çerçevesinde, Meclis çatısı altında... İş sağlığı ve güvenliğiyle ilgili çok yoğun bir mevzuat çalışması gerçekleştirildi geçtiğimiz dönemlerde. 1 tane kanunumuz var, 4 tane kanunla da bağlantısı söz konusu, 36 tane yönetmelik çıkarıldığını biliyorum, 7 tane de tevdiiimiz çıkmış durumda ve bazı hükümlerle ilgili de ertelemelerimiz oldu. Bunların yansımalarını, gerçekleştirdiğimiz birincil ve ikincil düzenlemelerin uygulamada nasıl sürdüğünü, hep birlikte, Alt Komisyon çalışmalarımız kapsamında incelemeyi... Bu bağlamda, aksayan yönlerle ilgili, sıkıntılı alanlarla ilgili, yenilenmesi gereken konularla ilgili görüş ve önerilerimizi inşallah hazırlayacağız ve bunların da takipçisi olacağız.

İş sağlığı ve güvenliği dediğimiz zaman, uzun soluklu bir çalışma gerektiren, temelinde de aslında iş sağlığı ve güvenliği kültürü topluma yansıtılması gereken bir alan; sadece yasal düzenlemelerle konunun çözülmesi söz konusu olamıyor maalesef. Yaptığımız çalışmalarda yeni bir yaklaşıma geçmiş durumdayız aslında. İş sağlığı ve güvenliği kültürünün oluşturulmasıyla, iş yerlerinde güvenli davranış kültürünün oluşturulmasıyla ilgili bilinçlendirme çalışmaları, eğitim çalışmaları, farkındalık çalışmaları çok boyutlu şekilde devam ediyor. İnşallah biz de çalışmalarımız çerçevesinde bu konularla ilgili Komisyon üyelerimizle birlikte -alandan gelenlerden, masanın farklı taraflarından gelenlerden oluşan bir Alt Komisyonumuz var, işçi kesiminden, Meclis öncesi dönemde profesyonel hayatında iş dünyasından gelen- ortak akılla, hep birlikte burada konuyu tüm taraflarıyla inceleyeceğiz ve çalışma hayatımızda sıfır iş kazası olması için elimizden gelen çabayı görüş ve önerilerimizle ve takipçi olarak göstereceğiz diyorum.

Komisyon üyelerimizin katkı sağlamak istediği bir husus varsa onları alalım.

NURETTİN YAŞAR (Malatya) - Konuya hâkim bir Başkanımız olunca bize söz düşmüyor.

BAŞKAN - Yok, estağfurullah.

NURETTİN YAŞAR (Malatya) - Başlayalım. Teşekkür ederim.

BAŞKAN - Sizlerin takdiriyle seçildik, onun için de teşekkür ediyorum, seçimdeki destekleriniz için.

Evet, o zaman sözü size verelim.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI İSMAİL GERİM - Sayın Başkanım, sayın milletvekillerim...

BAŞKAN - Pardon... Ben, öncesinde, böyle bir kapsamlı bir heyetle geldiğiniz için de özellikle teşekkür etmek istiyorum. Bu konuda Komisyon üyelerimize de bilgi vermek istiyorum: 2 genel müdür yardımcımız var. Bugün aslında konunun temel sahibi Çalışma Bakanlığımızdan hem mevzuat hem istatistikler anlamında bilgi alalım, bundan sonraki yol haritamızı da sizlerin vereceği bu bilgiler ışığında oluşturalım istedik.

(Katılımcı bürokratlar tanıtıldı)

BAŞKAN - Sözü size bırakıyorum İsmail Bey, buyurun.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI İSMAİL GERİM - Çok teşekkür ederim Sayın Başkanım. Biz de böyle bir fırsat verdiğiniz için tekrar teşekkür ediyoruz.

İş sağlığı ve güvenliği konusu, sizin de açılış konuşmasında ifade ettiğiniz gibi, önemli bir konu, insan hayatına doğrudan değinen bir konu. Ben size sunumda Bakanlık tarihçesinden biraz bahsedeceğim, daha sonra İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu'nun hazırlık süreci, ondan bahsedeceğim, daha sonra sahadaki uygulamalarımız ve istatistiklerle ilgili çok konuşulan işte "Dünyada sondan 1'inciyiz." ifadesini de özellikle burada sizlerle paylaşım onun değerlendirmesinin nasıl yapılması gerektiğini ifade edeceğim.

Bakanlık tarihçesi, kısaca şöyle söyleyebiliriz: 1946 yılında Çalışma Bakanlığı kuruluyor. Öncesinde İktisat Vekaleti olarak ülkemizde iş sağlığı ve güvenliği konusunda çalışmalar yürütülmüş. 1946 yılında, Çalışma Bakanlığının ilk kurulduğu yıl içerisinde ilk kurulan genel müdürlükler: Çalışma Genel Müdürlüğü ve aynı zamanda İşçi Sağlığı Genel Müdürlüğü. 1968 yılında İşçi Sağlığı Genel Müdürlüğüne bağlı olarak İSGÜM Araştırma Merkezi yapılandırılmış. Daha sonrasında Bakanlık bünyesinde Teftiş Kurulu Başkanlığı 1970'li yıllarda, 1970'li yılların sonunda kuruluyor. O dönem, maalesef, 1980'li yılların başında İşçi Sağlığı Daire Başkanlığı olarak Genel Müdürlük 1 kademe aşağı düşürülmüş. Aslında bunu o ilerleyen, devam eden süreci etkileyen olumsuz bir süreç olarak değerlendirebiliyoruz.

Daha sonrasında Avrupa Birliğine uyum süreci içerisinde, 2000 yılıyla başlayan kanuni düzenlemelerle 2003 yılı içerisinde İş Sağlığı ve Güvenliği Genel Müdürlüğü tekrar yapılandırılıyor ve buna bağlı olarak da mevzuat hazırlık sürecine geçilip, bildiğiniz gibi, Avrupa Birliği direktifleri uyumlaştırılıyor.

Burada organigram yani teşkilat şemasını sizinle biraz paylaşmak istedim, konunun daha net anlaşılması açısından. Bakanlığımız bünyesinde iş sağlığı konusuyla ilgilenen, mevzuat yapan Genel Müdürlüğümüz ama uygulama ve sahada denetimleri yapan birim de İş Teftiş Kurulu Başkanlığı; onları kırmızı renkte -özellikle, doğrudan ilgilendirdiği için- işaretledim. Sarı renkli olarak işaretlediğimde de bu konuda, mevzuat anlamında ortak çalıştığımız Bakanlık birimlerini görüyorsunuz: İş Kurumu Genel Müdürlüğü, Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığı -özellikle kısa vadeli sigorta prim kollarının toplandığı ve yönetiminin yapıldığı bir birim, aynı zamanda, yine, istatistiklerin toplandığı bir birim- Mesleki Yeterlik Kurumu da, bildiğiniz gibi, şu anda özellikle belli meslek dallarında, sektörlerde standartları yayınlayan ve onların takibini yapan bir birim. Yine, ÇASGEM diye bir birimimiz daha var, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Eğitim ve Araştırma Merkezi; bu da Yakın ve Orta Doğu Çalışma Eğitim Merkezi adı altında 1950 yılına kurulan bir birim aslında; daha sonrasında ismi Çalışma ve Sosyal Güvenlik Eğitim ve Araştırma Merkezi olarak yeniden yapılandırılan bir kurum. Çalışma hayatıyla ilgili konularda eğitimler veriyor.

İş sağlığı ve güvenliğinin önemli temel taşlarından bir tanesi de: Ülkemizin bu konuda kararlarının oluşturulduğu, olgunlaştırıldığı ve mevzuat öncesi tartışıldığı bir mekanizma var, buna Ulusal İş Sağlığı ve Güvenliği Konseyi diyoruz. Bu, 2005 yılında, Uluslararası Çalışma Örgütü'nün sözleşmeleri çerçevesinde bir yönergeyle kuruldu; dayanak orada, sunumda ifade edildiği gibi 155 sayılı Sözleşme. Daha sonrasında bu 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu'yla mevzuat olarak da kanuni bir alt yapıya kavuşturulmuş oldu.

Bugüne kadar bu konsey çalışmalarıyla üç dönem politika belgesi ortaya koyduk; en son, üçüncü dönem, 2014-2018 yılları arasında. Önünüzdeki, sizlere takdim ettiğimiz 3 tane doküman içerisinde bir tanesinde bu bulunmaktadır. “Bunun yapısı nasıl?” dersiniz, içerisinde 26 tane değişik bakanlığın, sivil toplum kuruluşlarının da bulunduğu bir mekanizma. Aslında bütün ilgili tarafları içerdiğini buradan net olarak görmekteyiz çünkü iş sağlığı ve güvenliği çalışma hayatının bir parçası olmakla beraber diğer pek çok bakanlığımızın da ilgi alanında. Hulusi Milletvekilimizin daha önce bulunduğu kurum, Türk Standartları Enstitüsü de bu konuda -mesela Bilim Sanayi Bakanlığının çatısı altında bir kurum- ortak çalışma yaptığımız kurumlardan biri olarak da hâlen bu çalışmaları yürütmeye devam etmekteyiz.

İş sağlığı ve güvenliği tarihçesine baktığımızda da, tarihçe aslında diğer Avrupa ülkeleriyle benzer bir yapı göstermekte. Genelde madenlerle başlamış bir süreç, madenlerdeki zor çalışma koşullarını düzenleme noktasında 1850'li, 1860'lı yıllarda başlamış. Daha sonrasında, cumhuriyetin ilk kurulduğu dönemde, 1920'li yıllarda, 1921'de de ilk çıkarılan kanunlar arasında iş sağlığı ve güvenliği kanunları olduğunu görmekteyiz.

İş sağlığı ve güvenliğiyle ilgili mevzuatlar bugüne kadar iş kanunları içerisinde yer almış. Onları kısaca sizinle burada paylaşmaya çalıştık. İlk kanun 1936 yılında çıkmış, 3008 sayılı Kanun. Daha sonra, 1967 yılında revize edilmiş, 931 sayılı Kanun; bu, kısa bir süre yürürlükte kalmış. 1971 yılında 1475 sayılı Kanun çıkarıldı ve bu kanunumuz da 2003 yılında 4857 sayılı Kanun'la tekrar revize edildi. Şu anda geçerli İş Kanunu, bildiğiniz gibi, bu kanun.

Daha önce, 6331 sayılı Kanun çıkmadan önce burada iş sağlığı ve güvenliğine ilişkin 13 maddeden oluşan bir bölüm hâlinde yer almaktaydı ve buna göre düzenlemeler sahada takip edilmekteydi. Daha önce, sahadaki uygulamalarımı -bir de ayrıca tüzüklerimiz vardı, 1970'li yıllarda özellikle çıkarılan o İş Kanunu ve ona bağlı olarak çıkarılan tüzükler çerçevesinde denetimler yürütülmekteydi.

Kısaca, burada biraz istatistiklere girmek istiyoruz. Özellikle iş sağlığı ve güvenliği deyince hep söylenen rakamları burada tekrar paylaşmak istedik. ILO'nun tahminlerine göre dünyada iş kazası ve meslek hastalığı nedeniyle 2,3 milyon ölüm söz konusu. Burada, özellikle ülkemizde iş kazaları çok gündeme gelir ama dünyadaki bu istatistiklere baktığımızda; 2,3 milyon ölümlü iş kazası ve meslek hastalığı nedeniyle olan ölümlerin 2 milyonunun meslek hastalığı nedeniyle ortaya çıktığını, sadece 350 bin çalışanın iş kazası nedeniyle hayatını kaybettiğini görüyoruz ki aslında burada bizim ülke olarak da üzerinde durmamız gereken konulardan birinin de meslek hastalığı boyutu olduğunu da bir daha vurgulamakta fayda olduğunu değerlendiriyoruz. Bunun, 2,3 milyon rakamının aslında pek çok küçük ülkenin de nüfusuna eşdeğer olduğunu da bir daha burada hatırlamakta fayda var. Yani, bir Kuveyt, bir Katar gibi ülkelerin bile... Yılda böyle bir nüfusun kaybolduğunu, bu anlamda da insan hayatının, tabii, değerli olduğunu unutmadan bu rakamı da ortaya koymakta.

Dünyada gayrisafı millî hasıla 78 trilyon dolar. İş sağlığı ve güvenliğiyle ilgili kayıpların ülkelerin gelişmişlik oranlarına göre yüzde 1 ile yüzde 5 arasında değiştiği ifade ediliyor. Bu anlamda, iş sağlığı ve güvenliğinde yaklaşık 3 trilyon dolarlık bir kayıptan söz edilebiliyor, dünya geneli itibarıyla.

Şimdi, burada sizlerle şu veriyi paylaşmak isterim: Dünyada ülkemiz gerçekten sondan 1'inci mi? Bu ifade olaya dikkat çekmesi açısından belki biraz doğru algılanabilir, bir gazete başlığı noktasında belki doğru bir mantık olabilir ancak dünyada ILO'ya kayıtlı 185 ülkenin olduğunu, bunlardan ancak 80 ülkenin veri verdiğini ve verilerde genelde tam bir standart olmadığını da unutmaz isek bu kıyaslamalarla biz şunu söyleyebiliyoruz sadece: 2003-2012 yılları arasında bir ortalama alındığında, şu anda en iyi durumda İngiltere gözüküyor, o da 100 binde, binde 7 çalışanı hayatını kaybediyor. En kötü durumda Hindistan söz konusu. Ülkemiz 2003-2012 yılları ortalamasında yüz binde 13,6 iken en son 2015 yılı verilerinde bu rakamın yüz binde 8,9'a indiğini gözlemledik. Bunu memnuniyet verici bir gelişme olarak da ifade etmek isteriz. Tabii ki, dediğiniz gibi, hedef: Sıfır iş kazası.

Ülke istatistikleri... Bunlara çok fazla değinmek belki gerekmeyebilir, burada da zaten yansıda var.

Ülkemiz açısından maliyetin -yaptığımız kaba hesaplamalarla- 11 milyar TL civarında olduğunu ortaya koyuyoruz, SGK'dan aldığımız veriler ışığında. Normalde -az önce de bahsettiğim gibi- gayrisafi milli hasılaya oranlarsak bu oran biraz daha yükselebilir. Yani, ülkemizin şu anda net gayrisafi milli hasılası hafızamda yok ama 1 trilyon dolar civarında mı belki ama ona orantıladığımızda bunun belki 40 milyar dolar civarında olması düşünülebilir bu anlamda, ILO'nun verilerine göre.

Buradaki tablo aslında söylediklerimizi biraz daha özetliyor: Ülkemiz 1990 yılından 2015 yılına geldiğimizde nereden nereye geldi? 1990 yılındaki işçi sayımız, 2015 yılındaki işçi sayımız ve buna bağlı olarak da çizgisel grafikte de iş kazalarındaki, ölümlü iş kazalarındaki azalmayı gözlemliyoruz. Burada yıllar içerisinde olumlu bir seyrin olduğunu çok net olarak görmek gerekir. Zaten bunun düz bir çizgi olarak inmesini beklemek mümkün değil; bazı dalgalanmalar zaman içerisinde, yıllar içerisinde oluyor. İnşallah bu dalgalanmalar daha da minimize edilebilecektir bu yapılan çalışmalarla birlikte diye düşünüyoruz.

Yine, burada, istatistiklerde de KOBİ'lere özellikle dikkat çekmek istedik çünkü bütün dünyada iş kazaları ağırlıklı olarak küçük işletmelerde, küçük-orta-büyük ölçekli işletmelerde meydana geliyor. Çünkü büyük işletmelerde bir yönetim sistemini kurgulamak, kurmak ve buna bağlı kazaları azaltmak daha kolay. Ancak küçük işletmelerin, hem ayakta durma mücadelesi yaparken bir yandan da iş kazalarını ihmal noktasında eksikleri olduğunu, tabii, gözlemliyoruz. Bütün çalışmalarımız da zaten bu eksikliği gidermek noktasında yürütülmektedir.

Yine, burada ayrı bir grafikte de 1961 yılından itibaren iş kazası sayılarına... 100 bin işçide... Oran olarak veriyoruz. Burada da yine önemli bir azalma olduğunu gözlemleyebiliyoruz.

Yine, başka bir grafikte de iş kazası ve meslek hastalıkları nedeniyle olan ölümlerdeki azalmayı gözlemliyoruz.

Burada bir de sektörel anlamda dağılımı göstermek istedik. İnşaat sektörü çok önemli bir sektör, ülkemiz açısından, ülkemizin kalkınması noktasında sürükleyici, lider sektörlerden bir tanesi ama maalesef ki ölümlü iş kazalarının üçte 1'i bu sektörde meydana geliyor, daha sonra nakliyat sektöründe. Maden sektörü 3'üncü sırada ve metal sektörü 4'üncü sırada gelmektedir. Yani, burada, inşaat sektörünü düzelttiğimiz zaman iş kazalarına üçte 1 oranında otomatikman olumlu bir yansımasının olacağını söylemek mümkün.

Meslek hastalıklarıyla ilgili yine, az önce dünyadaki verileri paylaşırken vurguladım: Ülkemizde, maalesef, 510 olarak şu anda en son 2015 yılı verileri var. Ama, yine, yapılan uluslararası bir çalışma şunu söylüyor: Toplam çalışan sayımızın yüz binde 4'ü ile yüz binde 12'si arasında bir meslek hastalığı beklentisi var, öyle bir oran olması gerekiyor. Ülkemizin normalde şu anda 40 bin ila 120 bin arasında

bir meslek hastalığı sayısı, karşılaşması, böyle bir sayının ortaya çıkması gerekiyor ancak, maalesef, bulunan rakamlar biraz az. Ama “Bunlar nereye gidiyor?” diye sorgulanabilir, sorulabilir. Aslında bunlar şu anda hastanelerimizde normal hastalık olarak tedavi görüyor. Bu konuda Sağlık Bakanlığımızla da ortak bir çalışma yapıyoruz. Onlar artık, bir hasta muayeneye gittiğinde ilk “Ne iş yapıyorsunuz?” sorusunu sorarak diğer bilgileri almaya başlayacaklar; bu durumda da kişinin hastalığı ile yaptığı iş arasında bir bağlantı yakalama imkânı olacak.

Kanunumuzdan bahsetmek istiyorum burada. 2012 yılında çıkartıldı. Bunun hazırlık safhaları 2006 yılında başlatıldı. İlk çalışmalar sosyal taraflarla da yürütüldü ve daha sonrasında 2012 yılında nihayete erdirildi.

“İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu diğer ülkelerde ne zaman çıkarıldı?” diye baktığımızda, genelde 1970’li yıllarda bu kanunların, müstakil kanunların çıktığını gözlemlemekteyiz. Bu noktada biraz ülke olarak geç de olsa önemli bir müstakil kanuna kavuştuğumuzu söyleyebiliriz.

Kanunumuzun gerekçeleri; 89/391 sayılı bir Direktif var, 155 ve 161 sayılı Sözleşmeler, Avrupa Sosyal Şartı, 61’inci Hükümet Programı ve Dokuzuncu Kalkınma Planı’nda bu kanunun gerekçelerini görmek mümkün.

Yine, ILO’nun imzalanan temel sözleşmeleri; 2004 yılından itibaren 5 temel sözleşmeyi imzalamış durumdayız.

Kanunun, aslında, özeti bu tabloda görülmektedir. Daha önce reaktif bir yaklaşım vardı, kaza olduktan sonra ne yapacağımızı mevzuatla düzenlemiştik; ölenler veya yaralananlarla ilgili, tazminat boyutu olsun veya diğer boyutlarıyla, her türlü ele alınmıştı ancak bu kanunla biz bu kazaların nasıl önlenmesi gerektiğini ortaya koyuyoruz, bu tedbirler alındığı takdirde de risklerin baştan değerlendirilmesi noktasında kazaların önlenilebileceğini ortaya koyuyoruz. Daha önce sonuç odaklı bir yaklaşım vardı, şimdi önleyici bir yaklaşım geçerli. Daha önce, çalışanlar özellikle sisteme pek dâhil olmazdı, sadece işverenin verdiği kararlarla yürütülürdü; bizim bu mevzuatımızda bütün çalışanların işin içerisine katılması öngörülüyor. “Çalışan temsilciliği” kavramı getirildi ilk defa bu mevzuatla. Daha önce sendika temsilcileri vardı, onlar aynı zamanda çalışan temsilcisi olarak da iş yeri ortamında ortaya çıkabilecek tehlike ve riskleri de ilgili birimlere, iş sağlığı ve güvenliği kurullarına, işverene aktararak çözümüne katkı sağlıyorlar.

Kanunun amacı, az önce ifade ettiğim gibi, iş sağlığı ve güvenliğinin sağlanması, mevcut sağlık ve güvenlik şartlarının iyileştirilmesi olarak ele alınıyor.

Kanunun kapsamı önemli. Daha önce sadece “sigortalı” olarak adlandırdığımız işçiler kapsamda değerlendiriliyor idi ama bu kanunla birlikte “çalışan” kavramı getirildi. Tüm kamu çalışanları da dâhil olmak üzere, özel istisnalar hariç olmak üzere hepsi kapsama alındı. İstisnalar, bunlar yine kanunda yer alan, özellikle Avrupa Birliği uygulamalarında da istisna tutulan hükümler bizde de aynı şekilde istisna olarak yer aldı.

BAŞKAN - Ev hizmetleri hâlâ istisna mı?

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI İSMAİL GERİM - Ev hizmetleri, evet. O bireysel bir çalışma olduğu için genelde kendi... Ama herhangi bir şeye bağlıysa...

BAŞKAN - Sigortalılıklarıyla ilgili şeyler değişti ya, o yüzden.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI İSMAİL GERİM - Vekilim, şöyle: Eğer bir iş yerine bağlı olarak çalışıyorlarsa -ev işleri veren bazı firmalar kuruluyor- oraya bağlı bir çalışan ise o zaman bizim kanun kapsamında, kendi nam ve hesabına çalışıyor ise bu kapsamda değil, o şekilde değerlendirmemiz gerekiyor. O biraz karışıyor; o, sahadaki uygulamalardan kaynaklanan bir sorun.

6331 sayılı Kanun özellikle neler getirdi, onları da işveren, çalışan ve profesyoneller değimiz iş güvenliği uzmanı ve iş yeri yükümlükleri açısından ifade edeceğim sunumlarda.

Genel yükümlülükler iş sağlığı ve güvenliği koşullarının iyileştirilmesi ve bunun sürekliliğinin sağlanması özellikle. Çalışanın sağlık ve güvenlik yönünden işe uygunluğunun dikkate alınması önemli. Özellikle işe girişlerde muayenelerin düzgün yapılması gerekiyor ki daha sonra ortaya çıkabilecek hastalıklarda -meslek hastalıkları gibi- ortaya çıkabilecek tazminat boyutları, özellikle işvereni üzecek noktasında da hem onun açısından hem de çalışanın sağlığı açısından da yaptığı işin uygun olup olmadığının değerlendirilmesi gerekiyor.

Risk değerlendirmesi önemli. Bu raporlara göre önleme politikası geliştirilmesi gerekiyor. Yine, izleme, denetleme sürekliliği sağlanması gerekiyor. İşverenin sadece “Ben gerekli uygun personeli buldum, muayene ettirdim. İş güvenliği uzmanı çalıştırıyorum, benim artık işim bitti.” noktasında bir yaklaşımı olmaması gerekiyor, her türlü izleme ve denetlemeyi de sürekli yapması gerekiyor. Bu, Borçlar Kanunu’nda da aynı zamanda ifade edilen bir hükümdür.

“Risk değerlendirmesi” dediğimiz kavram aslında bu kanunla beraber gündeme geldi. Önemli bir kavram çünkü iş yerinde tehlikelerimizi bilmezsek onları nasıl önleyebileceğimizi de çözemeyiz. Dolayısıyla, risk değerlendirmesi düzgün yapılmalı ve sürekli, ihtiyaçlara göre de revize edilmeli. Bir ekip tarafından yapılmalı; sadece bir danışmanlık hizmeti olarak tek kişinin yaptığı bir çalışma hâlinde, bir rapor, bir dosya olarak kalmamalı. Periyodik olarak yenilenmeli ve önleme politikası da buna göre geliştirilmeli.

Acil durumlar önemli. Bu konulara hazırlık ve tatbikat... Çünkü, Allah korusun, ülkemiz bir deprem bölgesi. Aslında deprem dönemleri de özellikle çok teyakkuza hâlinde olduğumuz bir dönemdi ama bu, zamanla unutuluyor. İş yerleri için de, aynı düşünceden hareketle, özellikle yangın gibi, patlama gibi acil durumlarda nasıl hareket edileceğinin tatbikatlarla pekiştirilmesi gerekiyor. Bunun yılda en az 1 defa iş yerlerinde sağlanması gerekiyor.

NURETTİN YAŞAR (Malatya) - Ölçek var mı burada?

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI İSMAİL GERİM - Yok Vekilim.

NURETTİN YAŞAR (Malatya) - Bütün iş yerlerinde mi?

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI İSMAİL GERİM - Bütün iş yerlerinde. Orada biz şunu getirdik: Mesela “az tehlikeli”, “tehlikeli” ve “çok tehlikeli” diye işletmeleri sınıflandırdık. Bu maddeyle ilgili bütün işletmelerde yılda 1 bunun yapılması gerekiyor. Madenler için, Soma faciasından sonra bunu sadece onlar açısından azalttık, altı ayda 1 yapılma koşulu getirdik Sayın Vekilim, sadece madenlerde.

NURETTİN YAŞAR (Malatya) - Periyod altı ay madenlerde.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI İSMAİL GERİM - Evet.

NURETTİN YAŞAR (Malatya) - Diğerlerinde periyodu nasıl öngörüyorsunuz?

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI İSMAİL GERİM - Yılda 1 Sayın Vekilim.

NURETTİN YAŞAR (Malatya) - Yılda 1.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI İSMAİL GERİM - Evet.

NURETTİN YAŞAR (Malatya) - Ama ölçek koymuyorsunuz. 8 çalışanı da olsa, 800 çalışanı da olsa...

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI İSMAİL GERİM - Evet.

NURETTİN YAŞAR (Malatya) - Uygulanabilir mi?

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI İSMAİL GERİM - Acil durum aslında en kolay uygulanabilir şey Sayın Vekilim. Şöyle: Küçük işletmeler için bu daha pratik aslında. Netice itibarıyla orada yangın olduğunda nereyi araması gerektiği veya bir sağlık çalışanı yaralandı, bayıldı, nereyi araması...

NURETTİN YAŞAR (Malatya) - Yapılıyor mu bu?

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI İSMAİL GERİM - Tabii tabii. Bunların yönetmelikleri var Sayın Vekilim, nasıl bir rapor hazırlamaları gerektiği... Dediğiniz gibi, ölçek bazında biraz daha azalıyor, daha basit bir doküman hâline gelebiliyor; tek sayfalı bir dokümandan sayfalar dolusu bir doküman hâline dönüşebiliyor o dediğiniz anlamda, işletmenin büyüklüğüne göre.

NURETTİN YAŞAR (Malatya) - Anladım.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI İSMAİL GERİM - Mesela bir TÜPRAŞ'ı düşündüğünüzde oradaki bir acil yangın durum raporu çok daha farklı ama bir marangozhanede hazırlanacak tek sayfalık bir doküman da olabiliyor, kabul ediliyor.

İş kazası meslek hastalıkları kayıt ve bildirme önemli çünkü kaydını alamadığımız, bilemediğimiz bir veriyi ölçüp değerlendiremeyiz ve ona göre de bir önlem alamayız. Dolayısıyla kayıtların hem devlet olarak bize bildirilmesi aynı zamanda işletmeler bünyesinde de tutulması gerekiyor ki onlar da burada olan kazaların neden olduğu gibi değişik incelemelerle bir sonraki kazaların olmasını önlemesi ve bunların risk değerlendirme çalışmalarına yansıtılması gerekiyor.

Daha önceki mevzuatımızda, bu kanun öncesinde iki bildirim vardı: Çalışma Bakanlığının o dönemde bölge müdürlükleri vardı, bölge müdürlüklerine ayrı bildirim vardı, SGK'ya ayrı bildirim. O, tek bildirim hâline dönüştürüldü.

Sağlık gözetimi, az önce de ifade ettiğim gibi, tüm çalışanların işe uygunluğu açısından işe girişinde, iş değişikliğinde, iş yerinde başka bir birime geçtiklerinde işe dönüş ve periyodik sağlık muayenelerinin yapılması gerekiyor. Özellikle “tehlikeli” ve “çok tehlikeli” sınıftaki işlerde de çalışacaklar için de bir uygun sağlık raporunun alınması gerekiyor.

İSG bilgilendirme ve eğitimleri yine önemli çünkü çalışanlarımız belki yaptıkları işi iyi biliyor olabilirler ancak özellikle iş sağlığı ve güvenliği açısından ne gibi tehlikeler olduğu, kullandıkları makinelerin ve cihazların ne gibi tehlikelerinin olduğu konularında da bilgilendirmelerin ve eğitimlerin verilmesi gerekiyor, bunun da periyodik olarak tekrarlanması gerekiyor.

Mesleki eğitim yine önemli konulardan bir tanesi. Ülkemizde, özellikle tersanelerde yaşanan 2008 yılındaki kazalardan sonra -o dönemde biliyorsunuz çok ciddi ölümlü kazalar da yaşanmıştı ve o dönemki Sayın Bakanımız Faruk Bey'in talimatıyla oradaki tersanedeki işverenler ve sendikaya ortak 13 bin kişiye bir ay içerisinde eğitim verdik, bu kazaların önlenmesi noktasında olumlu bir etkisi de oldu ama orada şu gözlemlendi, meslek eğitimi noktasında bir belgelerinin olmadığı gözlemlendi ve o dönemde İş Kanunu'nun 85'inci maddesinde "ağır ve çok tehlikeli işler" diye bir tanımımız vardı, bu işlerde çalışacakların mesleki eğitim belgesi olmadan çalıştırılmayacakları hükme bağladı. Daha sonra kanun çıktığında o zaman "tehlikeli" ve "çok tehlikeli" olarak işletmeler sınıflandırıldığı için o ifadeyle bu devam ediyor. Aynı zamanda şu anda Mesleki Yeterlilik Kurumu da çalışmalarını bu konuda sürdürüyor. Şu anda 50'ye yakın meslek grubunda mesleki yeterlilik belgesi olmayanlar bildiğiniz gibi çalıştırılmayacaklar. Bu konuda Hükûmetimizin bir destek mekanizması da ortaya konmuş durumda.

İş sağlığı güvenliği kurulu yine önemli, özellikle çalışanlar açısından. Çalışanlar öncelikle çalışan temsilcileri aracılığıyla tehlikeleri ve riskleri ortaya koymak durumundalar. Onlar da bu konuyu iş yerindeki iş sağlığı güvenlik kuruluna getirerek orada çözüm arayacaklar ve buradaki kurul da işverene bu konuyu yansıtarak işin çözümünü sağlayacak. Kurullar, 50'den fazla çalışanı olan, altı aydan fazla sürekli işlerin yapıldığı iş yerlerinde oluşturuluyor.

NURETTİN YAŞAR (Malatya) – "Altı aydan fazla sürekli" derken neyi kastediyorsunuz?

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI İSMAİL GERİM – Orada altı aydan fazla bazı geçici işler var.

İş sağlığı güvenliği koordinasyonu önemli çünkü bazen özellikle inşaat örneğinden hareket edersek veya madenlerde de olabiliyor veya bir iş hanı düşündüğümüzde, çok sayıda işletmenin iç içe barındığı, olduğu yerlerde koordinasyon çok önemli, bunu düzenlemek için de bir madde düzenledik bu kanunla birlikte. Birden fazla işverenin bulunduğu yerlerde İSG konusunda bir iş birliği mekanizmasının sağlanması gerekiyor.

Çalışana getirilen yükümlülükler geçersek, kanun kapsamında tüm çalışanlara hizmetlerden yararlanma hakkı getirildi. Ciddi ve yakın tehlikeyle karşı karşıya kalınca çalışmaktan kaçınma hakkı kullanılmasıyla ilgili bir hüküm var. Bu nasıl kullanılıyor? Aslında sahada bu da zaman zaman...

NURETTİN YAŞAR (Malatya) – Konu başlığı "yükümlülük" değil mi?

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI İSMAİL GERİM – Evet, çalışana yükümlülükleri...

NURETTİN YAŞAR (Malatya) – Burada haklardan bahsediyorsunuz.

BAŞKAN – "Hak ve yükümlülük" dedi.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI İSMAİL GERİM – "Hak ve yükümlülükler" diye herhâlde, yanlış mı oldu efendim orada?

NURETTİN YAŞAR (Malatya) – "Yükümlülük" olarak geçti, ben hani...

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI İSMAİL GERİM – Peki, "hak ve yükümlülükler" olarak revize edelim onu hemen.

BAŞKAN – Burada daha çok yükümlülük var sanki de. İş sağlığı güvenliği konusunda daha çok zaten yükümlülükler var.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI İSMAİL GERİM – Evet.

Çalışanlar açısından böyle bir kaçınma hakkı söz konusu ama bunu doğrudan kullanamıyor, aslında hani ben burada bir tehlike gördüm, hemen iş yerini terk ediyorum, gidiyorum gibi bir hakkı yok.

NURETTİN YAŞAR (Malatya) – Ben hâlen yükümlülükteyim. Devam edelim, bakalım yükümlülük var mı.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI İSMAİL GERİM – İş sağlığı güvenlik konularında eğitim alma, bilgilendirme hakkı, sağlayabilme ve görüş bildirme hakları, temsil edilme hakkı var. Sayın Vekilimin buyurduğu gibi, burada araç ve donanımlar... Şimdi, onun yükümlülüğü şu: İşveren her türlü cihazı sağlıyor, kendisine teslim ediyor, onun da bunları uygun bir şekilde kullanması gerekiyor, bunlara zarar vermemesi gerekiyor. Aynı zamanda yine diğer çalışanların da sağlık ve güvenlikle tehlikeye düşürmemekle ilgili bir yükümlülüğü söz konusu.

NURETTİN YAŞAR (Malatya) – Bu kadar yükümlülük.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI İSMAİL GERİM – Evet. Bütün dünyada böyle Sayın Vekilim yani.

NURETTİN YAŞAR (Malatya) – Bu şeyi de şu anlamda söylüyorum: Yani, genelde bu tür düzenlemeleri yapan bir akıl var, o aklın perspektifi bu. Yani işçi, işveren; burada işçi güvenliğinden bahsetmiyoruz, o konsept değişti, iş güvenliğinden bahsediyoruz. Burada genellikle, gerek iş kanunu düzenlemelerinde gerekse de bu tür hakların, yükümlülüklerin düzenlenmesinde böyle bir yaklaşım var yani muhtemel ihlalcı işveren anlamında yani işçinin ihlali söz konusu değil, işçinin sadece hakları var ama yükümlülük olarak işçiye düşen çok fazla bir şey yok. Bu belki mevcut uygulama yani durum açısından anlaşılabilir bir şey ama sürdürülebilir bir şey değil gibi. Dikkat çekmek istedim, biliyorum devamının nasıl geleceğini de perspektif bu. Yani “yükümlülük” dediğiniz de aslında herhangi bir müeyyidesi olan bir yükümlülük değil, sadece bir bilgilendirme, uyarı anlamında bir şey. Devamında, olmaması hâlinde... Şey vardı, genelde insan hakları felsefesinde muhtemel ihlalcı devlettir, kamudur, burada muhtemel ihlalcı işveren yani mantık oradan hareket ettiği için mesela iş mahkemelerinde öyle bir ön yargı vardır, her zaman işçi kazanır.

BAŞKAN – Yani, tabii ki.

NURETTİN YAŞAR (Malatya) – Biliyorum, onu bildiğim için söylüyorum.

Bu, tabii, belki biraz daha ileride anlayacağımız bir şey, şimdi bizim...

BAŞKAN – Çok derine inmemiz lazım bu konuyu tartışmak için.

NURETTİN YAŞAR (Malatya) – Sadece dikkat çekmek için.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI İSMAİL GERİM – Aslında Vekilimin dikkat çektiği konu önemli ama şöyle bir şey var: Aslında işveren borçlar hukuku ve ceza hukuku açısından da... Sadece İş Sağlığı ve Güvenliği tek başına bir Kanun değil aslında, bunun arka planında Türkiye’nin yasal düzenlemeleri açısından borçlar hukukunda çok önemli düzenlemeler var işveren açısından özellikle; “işverenin işçisini koruyup gözetme hakkı” diye bir madde vardır, genelde buradan hareket edilir. İşveren aslında kendini şöyle koruyabilir: İşveren gerekli takip mekanizmasını kurmakta biraz eksik kalıyor yani gerekli raporlamaları, gerekiyorsa fotoğraflamalar olabilir, günlük imza alarak işçiden bazı talimatları verdiğini ispatlayabilir, bu tip belgeler aslında düzgün tutulabilirse işveren nispeten bunu sağlayabilir.

NURETTİN YAŞAR (Malatya) – Düzeler onlar zamanla da burada demek istediğim şu yani bu felsefe şöyle...

BAŞKAN – Bu kanunun felsefesi ama biraz farklı, paylaşıyor sorumluluğu. Bir de burada kanun daha çok böyle önleyici ve koruyucu önlemlerin alınmasına yani kazaya gelmeden...

NURETTİN YAŞAR (Malatya) – Yani, oraya eklenen bir proaktif yaklaşım var, o önemli bir şey ama şöyle bir suistimale neden oluyor: Özellikle işçi hakları, işçinin talepleri konusunda hukuk mekanizması yanlış yönde kullanılıyor, o da bir dengesizliğe, bir mağduriyete, kanuna olan, yargıya olan güvensizliğe neden oluyor yani genel yaklaşım bu, onu diyorum, bu da bu perspektifte kaynaklanıyor.

HULUSİ ŞENTÜRK (İstanbul) – Ama şurada böyle bir açmaz var. Aslında kanun tam uygulansa bu açmazın zararı da ortadan kalkacak. Şimdi, güçlü ve zayıf olarak bakıldığında işveren güçlü olduğu için doğal olarak hukuk hazırlanırken de zayıf dikkate alır. Eğer burada gerçekten üçüncü tarafın muayene gözetim hizmetleri doğru işletilebilse, raporlanabilse işçinin ihmalden kaynaklandığında işverene hiçbir sorumluluk gelmeyecek zaten. Ama o sistem, şu an yeni geçilmeye çalışılıyor, şimdi orada problem var, öbür türlü zayıf güç olunca kaçınılmaz; aynı şey, benim hanım her akşam başımın etini yiyor o yüzden zaten.

NURETTİN YAŞAR (Malatya) – O şeyi geçtik, şu anda işçinin zayıf işverenin güçlü olduğu şeyini geçmek üzereyiz, o pozisyonu. Giderek belli göstergeler yükselince yani millî gelir, refah düzeyi, eğitim düzeyi, kültür düzeyi, yaşam kalitesi filan o zaman işçinin zayıflığı ortadan kalkıyor. Mesela Türkiye’de şu anda özellikle emek yoğun sektörlerde bütün patronlar işçilere mahkûm, kimse kolay kolay çalışmıyor, elinden kaçırmak istemiyor.

BAŞKAN – Aynı gemideyiz diyelim, işçi-işveren olarak hep birlikte yol alıyoruz inşallah.

İsmail Bey, katkı vermek istiyor musunuz?

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ MEVZUAT İŞLERİ DAİRE BAŞKANI İSMAİL GÜLTEKİN – Eğer müsaade ederseniz bir kelime ifade edeyim.

BAŞKAN – Buyurun.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ MEVZUAT İŞLERİ DAİRE BAŞKANI İSMAİL GÜLTEKİN – Sayın Vekilim de benim gireceğim konuya kısmen değindi ama uygulamada biz aslında şöyle bir şey görüyoruz... Tabii biz buraya özet aldık yani birkaçını aldık ama şöyle bir şey var yani sizler de az çok bildiğiniz için ben bu konuyu açma gereği duydum esasında. Bir iş yerinde bir çalışan varsa işvereni de vardır ve bu işverenin bir yönetim hakkı ve bu yönetim hakkı çerçevesinde de bildiğiniz gibi elinde bazı mekanizmalar var. Sayın vekilim biraz kısmen değindi oraya yani bir uyarıcı mekanizma şunu şöyle düşünüyor yani genelde diğer ülke kanunlarını da incelediğimizde genel felsefe şöyle bakılıyor, ben öyle yorumluyorum, en azından ben kendi adıma, kendime bağlayayım: Yani, işverenin bir yönetim hakkı var, işverenin bir denetim sorumluluğu var diyelim, bu denetimlerde işveren tarafından konulan kurallara uyulmadığı takdirde işverenin hizmet akdini feshetme hakkı var yani genel felsefe bu, esasında bundan dolayı işverene yükümlülük daha fazla gibi görünüyor ve hukuksal altyapısı bunun için oluşturuluyor.

HULUSİ ŞENTÜRK (İstanbul) – O da sistemi tam işlet...

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ MEVZUAT İŞLERİ DAİRE BAŞKANI İSMAİL GÜLTEKİN – Sistemin otokontrolü bu, bahsettiniz Sayın Vekilim, buna kısmen değindiniz. Burada esas bizdeki problem, sahada

gördüğümüz problem biraz da en son söylediğinizde gizli, ben de onu söyleyecektim yani ehliyetli insan bulmakta zorlanıyor işveren. İşçi, veyahut da çalışan, biz de dâhiliz buna yani hepimizi çalışanız nihayetinde yani ehliyetli insan bulmakta... Ustalaştırdığı ve emek çektiği, işini gördürmeye çalıştığı bir ustaya her ne kadar kurallara uymasa da göz yummak zorunda kalıyor yalnız yani bunu da gözden uzak tutmamak lazım, bu tarafı da var yani ben sadece vurgulamak istedim bu tarafı.

HULUSİ ŞENTÜRK (İstanbul) – Bir şey söyleyebilir miyim müsaade ederseniz?

BAŞKAN – Buyurun.

HULUSİ ŞENTÜRK (İstanbul) – Şimdi öncelikle, demin de istatistiklere baktık, tamam, küçük ve orta boy işletmelerde kaza oranları yüksek ama burada asıl problem olan inşaat sektörü gibi, maden sektörü gibi sektörlerimiz. Maden sektörü 3-5 kişinin çalıştığı ya da oradaki bir ustaya mahkûm kalınan sektör asla değil. 36 yaşına kadar ömrü inşaatlarda geçmiş bir insanım, hiç bununla alakası yoktur, tam tersi, müteahhit ıvır zıvır şeyden dolayı bile seni kapı önüne koyar. Burada şöyle karıştırmayalım, bir lokantacıyla, bir marangozla, bir mobilyacıyla karıştırmayalım, orada tamam, çalışana mahkûmiyet vardır ama onlar çok küçük işletmeler, zaten bu sistemin de en zor işleyeceği yerler de çünkü onların kendi içerisinde bir doğası var ama bizim özellikle odaklanmamız gereken alanlara baktığımızda burada sistemle ilgili problemimiz var arkadaşlar. Orada hiçbir müteahhit hiçbir ustaya mahkûm değil, hiçbir madenci hiçbir kazma sallayana mahkûm değil ama orada ne var? Tamamen para hırsı ve kâr hırsı, bir de sektörün kendi içerisindeki aşırı rekabetin getirdiği maliyet düşürme politikaları, gerçek bu. Tersanelerde, kusura bakmayın yani en fazla su altı kaynakçısından dolayı mahkûm olabilir, o da 3'tür, 5'tir, onun dışında ama o kaza da genelde orada olmaz, genelde vinç operatöründe olur, vincin olduğu sahada olur vesairede olur. Dolayısıyla burada, bence küçük işletmeler ile büyükleri birbirine çok karıştırmadan bakarsak daha iyi olur.

BAŞKAN – Ben de katılıyorum bu görüşe, artı söz konusu insan olunca biraz daha farklı bakış açıları...

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI İSMAİL GERİM – Şimdi, işçi ve işverenin hak ve yükümlülüklerinden bahsettikten sonra, burada kanunla getirdiğimiz önemli kavramlardan iş sağlığı güvenliği profesyonelleriyle ilgili bazı çalışmalardan bahsetmek istiyorum. Bunlar nedir, iş sağlığı güvenliği profesyonelleri? İş güvenliği uzmanı, iş yeri hekimi ve diğer sağlık personeli olarak adlandırdığımız kişiler. Bunlar işverene karşı bu İş Sağlığı Güvenliği Kanunu'nun uygulanmasında danışmanlık hizmeti verilmesi noktasında planlanmış bir yapı. Bu, 8'inci maddede düzenlenen bir konu öncelikli olarak, iş yeri hekimi ve iş güvenliği uzmanlarının nasıl çalışacağı burada ifade ediliyor. Bu çalışmalar esnasında hak ve görevlerinin kısıtlanamayacağıyla ilgili bir hüküm söz konusu, etik ilkeler ve mesleki bağımsızlık içerisinde yürütmesiyle ilgili bir ifadede bulunuldu yine burada ve yine burada, işverenin gene biraz şeyi var ama iş yeri hekimliğiyle ilgili iş sözleşmesine özellikle yapmış olduğu işlerden kaynaklı son verilemeyeceği ve verildiği durumda da tazminat boyutuyla ilgili bazı düzenlemeler düzenlendi.

Burada, az önce bahsettim, en son 6445 sayılı Kanun'da... Bu çok şikâyet edilen bir konuydu yani "İş güvenliği uzmanı görevini nasıl yerine getirecek?" İşveren istediği zaman önüne yapacağı çalışmaları koyduğunda "Ben bunlarla uğraşamam, sen git başkası gelsin." noktasında bazı yaklaşımlar oluyordu. O dönemdeki yasal düzenlemelerde böyle bir güvence de sağlanmış oldu. Bununla ilgili Avrupa'da da daha ağır yükümlülükler de söz konusu aslında.

NURETTİN YAŞAR (Malatya) – Profesyonelin dokunulmazlığı mı var, burada öyle mi anlıyoruz?

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI İSMAİL GERİM – Dokunulmazlığı yok yani işveren yine orada bazı eksiklerini görürse, kusurlarını görürse tabii ki bunun işine son verilebilir, orada gene tamamen, ne diyelim, işverenin...

NURETTİN YAŞAR (Malatya) – Keyfi olmayacak ama onu nasıl kanıtlayacak?

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI İSMAİL GERİM – Şimdi orada, kanunda, yönetmeliklerde yapması gereken görevler var. Mesela bir risk değerlendirmesi yaptıktan sonra işverene alması gereken tedbirleri sunuyor ve orada bir acil durum, bir yangın, Allah korusun bir patlama olabilecek belki, onu ortaya koyduğunda işveren “Ya bugün yapmayalım, benim şu anda şeyim yok veya bunu bir ay sonra, bir sene sonra yapalım, böyle bir yatırıma ben giremem.” tarzında bazı yaklaşımlarla o tehlikeleri...

BAŞKAN – Ama o raporda yer alıyorsa eğer yani çünkü bu iş yeri hekimleri, iş sağlığı güvenliği uzmanlarıyla ilgili de çok ciddi cezai şeyler de var.

NURETTİN YAŞAR (Malatya) – Metinden bu anlaşılıyor, sadece “Profesyonelle işveren her hâlükârda dokunamaz, dokunduğu takdirde şu tazminata mahkûm edilir.” diyor.

HULUSİ ŞENTÜRK (İstanbul) – Yok, orada sonraki maddelerde var.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI İSMAİL GERİM – Sonraki maddeler onlarla ilgili de var.

BAŞKAN – Burada ben, bu iş sağlığı güvenliği uzmanları için aslında daha farklı bir düzenleme yapılması gerektiğine inananlardanım, arada bırakılıyorlar çünkü yani tam anlamıyla çünkü bir tarafta işveren maliyet unsuru olarak görmek ihtimali var, raporlara da giriyor, onu yapmazsa farklı şekilde iş kazası yaşandığı zaman kendisinin yaşayacağı sıkıntılar ve sorunlar söz konusu olacağı için aslında biraz arada bırakan bir mevzuatımız olduğunu ben düşünüyorum, farklı görüşler var bununla ilgili ama.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI İSMAİL GERİM – Tabii, tabii. Şöyle aslında Sayın Vekilim: Kanun aslında yeterince onları koruyor, vekilimizin ifade ettiği tarzda da hani en azından iş güvencesi var.

BAŞKAN – Koruma değil ama işi hakkıyla yapabilme anlamında, etkili olabilme, verimli olabilme anlamında...

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI İSMAİL GERİM – Orada biraz nitelik sorunu var, belki ona vurgu çekiliyorsa bilmiyorum. Şimdi bizim, birazdan o rakamları da paylaşacağım sizlerle, 100 bin civarında iş güvenliği uzmanı şeyimiz var, ülkede potansiyelimiz oluştu, sınavlarla, belgelendirmelerle ama bunların “Niteliği nasıl?” dersiniz bununla ilgili sorunları biz de gözlemliyoruz; bunun giderilmesi noktasında da bir proje de gerçekleştirdik, harici hizmetlerin iyileştirilmesi projesi adı altında.

NURETTİN YAŞAR (Malatya) – Siz sınavları kolay mı verdiniz, rahat mı verdiniz?

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI İSMAİL GERİM – Yok Sayın Vekilim, şu anda ÖSYM yapıyor sınavları, eğitimleri bizim yetki verdiğimiz kurumlar yapıyor.

HULUSİ ŞENTÜRK (İstanbul) – Eğitimleri de çok ciddi.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI İSMAİL GERİM – Ağır eğitimleri var yani.

HULUSİ ŞENTÜRK (İstanbul) – Burada asıl problem, kamuda biz 2016’da iç denetim birimi getirmiştik teftiş kurullarının yerine, mantık çok güzel bir mantıktı ama yürümedi, iflas etti ve şimdi tüm kurumlarda gereksiz bir yapıya döndü. İş sağlığı ve güvenliği uzmanları da, korkarım, eğer bir süre içerisinde sistemi oturtamazsak aynı noktaya gelecek. Tamamen göstermelik, bir yıllık kes kopyala yapıştır önleyici plan programları yapılacak...

NURETTİN YAŞAR (Malatya) – Peki, bu işi bir izleme kurulu olmuyor mu yani bu aksamalar nedir, onu izleyelim, tespit edelim filan şeklinde?

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI İSMAİL GERİM – Tabii, tabii var, bizim Yetkilendirme Daire Başkanlığımız var, Furkan Yıldız arkadaşımız o Dairenin Başkanlığını yürütüyor. Biz bu yetki verdiğimiz kurumları sürekli denetliyoruz. Sahadaki çalışmaları da, iş müfettişlerimiz iş yeri denetlerken onların yaptığı çalışmaları da denetliyorlar yani bu işletmedeki verdikleri hizmet noktasında da bir eksiklik, kusur söz konusu olur ise onlara ihtar puanı uyguluyoruz biz, o ihtar puanları da iş güvenliği uzmanlarının, hekimlerinin toplanarak, belli dönemlerde belli bir noktaya gelirse de iptale kadar, askıya alma gibi noktalara kadar da ulaşabiliyor yani izliyoruz onların yaptıkları çalışmaları. Ama şunu ifade etmek isterim: Şimdi, kanunları özellikle 2012 yılında biz ülke olarak çıkartmışız, ülkemizin sosyoekonomik gelişme düzeyi diğer Avrupa ülkeleriyle bir değil. Şimdi, 1970’li yıllarda Almanya mevzuatı ilk çıkarttığında iş güvenliği uzmanlarını o zaman yetiştirmeye başlamış, on yıllık bir süreç aldığını ifade ettiler. Şimdi, bizim de aslında bu sürece biraz katlanmamız lazım. Yani, tabii, yıl 2016 ve biz çok daha farklı şeyler bekliyoruz, onların geldiği nokta ile aramızdaki şeyi kapatmak istiyoruz ama biraz da bu süreye ihtiyacımız olduğunu da tekrar dikkate almak gerektiğini ifade ediyorum. Bu konu için belki aslında özel bir oturum olması gerekiyor Sayın Başkanım. Şöyle bir ifadeyi de paylaşmak isterim: Üniversiteler bunun neresinde aslında, en kritik soru da budur. Yani bunlar nerede yetişmeliydi? Üniversitelerde yetişmeliydi öncelikle, iş güvenliği konusu. Ben petrol mühendisiyim, benim tek aldığım ders iş hukuku dersi idi. İş hukuku da şunu öğretiyordu bize: Başına bir kaza gelirse nasıl kurtulursun, kanun sana ne gibi düzenlemelerle cevaz veriyor, bunu öğretiyordu, hiç önleme kültürü yoktu. Ben iki dönem staja gittim, bütün mühendisler için böyledir, iş güvenliğinden zerre kadar bahsedilmezdi. Şimdi yeni kanuni düzenlemeyle, Yükseköğretim Kanunu’nda düzenleme yapıldı, iş güvenliği uzmanı belgesi olacak, meslek gruplarına zorunlu ders hâline getirildi Sayın Vekilim, şu anda üniversitede daha 2015-2016 yılında zorunlu ders okutuyoruz. Avrupa’da “iş güvenliği mühendisliği” kavramları var, böyle düzenlemelerle mühendis de yetiştiriyorlar. Dolayısıyla, bu süreci inşallah daha kısa sürede atlatmak için hep birlikte sizlerin de desteğiyle gayret ediyoruz.

İş sağlığı güvenliği profesyonellerin yetki ve yükümlülüklerine gelince, onların hayati tehlike arz eden bir durumda öncelikle işverene bildirmesi, işverenin gerekli tedbirleri almaması hâlinde de tabii ki il müdürlüklerine, bizim Bakanlığımızın Çalışma ve İş Kurumu Müdürlüğüne bildirmesi gerekiyor, oradan da teftiş birimine yansıyan noktalarda onlar da gerekli müdahaleleri sahada gerçekleştiriyorlar. Hayati tehlikeden bahsettik. Yine, işverenin iş yeriyle ilgili isteği konusunda inceleme yapmasıyla ilgili, bilgi belgelere ulaşmasıyla ilgili işverene gerekli kolaylıkların sağlanması gerekiyor. Yine, burada işin akışıyla ilgili iş yerindeki bilgilerin gizli tutulması önemli bir konu çünkü işveren açısından olmazsa olmaz konulardan bir tanesi. İşteki hizmetin yürütülmesindeki ihmallerde işveren karşı bir sorumluluk söz konusu. Yine, tespit, tavsiye ve faaliyetlerle ilgili onaylı bir defter söz konusu, buraya gerekli bilgileri yazıp işverene iletmesi gerekiyor, yapılan iç denetimlerde de bunlar inceleniyor ve denetleniyor.

Ölüm ve maluliyet ile bir iş kazası, meslek hastalığı meydana gelmişse ona da yetki belgelerinin altı ay süreyle askıya alınması da kanunda bir hüküm olarak yer aldı. Tabii, bu ihmali nasıl tespit edecek? Bir ceza davası sonucunda bir sonuca ulaştırıldığı takdirde yine meslek hastalığıyla ilgili vakalar sağlık hizmet sunucularına iş yeri hekimleri tarafından gönderilmesi gerekiyor.

İdari yaptırımlar her kanunun olmazsa olmazı, tabii, bizim de arzu ettiğimiz şeyler değil. Bugüne kadar herhâlde kanunlar içerisinde cezai yaptırımın en yüksek olduğu kanunlardan bir tanesi bizim kanunumuz bu anlamda ama bütün dünyada incelediğimiz zaman, biz Avrupa’da özellikle gördük ki çok daha ağır hükümler var, hatta doğrudan hapis hükümleri söz konusu kanunlarında. Özellikle İngiltere’de, az önce bahsetmiştik, yüz binde 0,7 gibi bir oran var. Bu orana nasıl ulaştı dersanız orada şöyle bir uygulama var: Bir ölümlü kaza olduğunda öncelikle işletme yönetimi kurulu oranın fabrika müdürünü çağırarak ilk soru şunu soruyor: “Bu işçiyi nasıl öldürdün, anlat?” diye başlıyorlar. Böyle bir soruyla muhatap oluyorlar ve cezai noktada da ilk önce işvereni karşısına alıyor.

İşin durdurulmasıyla ilgili bir maddemiz söz konusu. İSG şartları sağlanmadan üretim zorlaması, bu, sayın vekilimizin bahsettiği gibi, özellikle inşaat sektöründeki o yaşanan kazalardan ve madendeki kazalardan sonra gündeme geldi ve işi durdurma sebebi olarak sayıldı, çok tehlikeli ve ihaleyle alınan işler için. Durdurulan işte izinsiz çalışma söz konusuysa bir hapis cezasına kadar varan yaptırım söz konusu. Yine, daha önce işin durdurulmasıyla beraber idari bir para cezası da uygulanıyordu, onunla ilgili de bir uyumsuzluk vardı, o giderildi yapılan sonraki düzeltmelerde, sadece durdurma uygulanırsa diğer para cezaları kaldırıldı.

İdari para cezalarında bir farklılığa gittik, özellikle işletmeler açısından, küçük, orta ve büyük ölçekli işletmeler için bunun bir dengesinin olması gerekir noktasından hareketle burada “az tehlikeli”, “tehlikeli”, “çok tehlikeli” sınıflarda iş yeri tipine göre, çalışan sayısına göre oranlar artıyor. Burada bir örnek söz konusu: Bir uzman veya hekim çalıştırmıyorsa “az tehlikeli” sınıfta 6 bin lira ise tehlikeli sınıfta yüzde 25, yüzde 50 ve yüzde 100 oranlarına göre orada çalışan sayılarına göre -ekranda da söz konusu- bu cezalar artırılarak uygulanıyor.

Kanundaki alt düzenleme çalışmaları... Bu kanun 2012’de çıktı, sonra neler yaptık? 6331 sayılı Kanun’la beraber 36 yönetmelik, 7 tebliği ve 4 kanun değişikliği, 4 kanunda, torba kanunlarda değişiklikler gerçekleştirildi. 6552 sayılı Kanun’la bir kolaylık sağladık, özellikle bu “az tehlikeli” sınıftan apartmanlar, bakkal, manav gibi tabir edebileceğimiz ofis çalışmaları, hukuk büroları var bunun içerisinde, eczaneler var, buradaki işletmeler, işveren veya işveren vekilleri eğitim alıp belgelerle bunu iş güvenliği uzmanını hizmete alması gerekmiyor, bu hizmeti kendisi sağlayabiliyor. Sadece, muayene gibi hizmetlerde aile hekimlerinden ve oradaki toplum sağlığı merkezlerinden alarak sağlayabiliyor. Bununla ilgili Anadolu Üniversitesiyle bir protokol gerçekleştirdik, birazdan o sayıları da sizinle paylaşacağım. Bu süreç de şu anda başlamış durumda.

6645 sayılı Kanun’la bir değişiklik yaptık, az önce kısmen bunlardan bahsetmiştim; İSG profesyonele güvence getirildi, tehlike sınıflarına göre iş güvenliği uzmanının bir üst sınıfta görev yapabilme süreleri uzatıldı, bu da tamamen uzman sayılarıyla ilgili yetersizlikle ilgili bir tartışmadan hareketle düzenlendi. Üretim zorlamasını da az önce ifade ettik, yine diğer konularda... Ölümlü iş kazası burada yine önemli, özellikle maden işverenleriyle ilgili. İki yıl kamu ihalelerinden yasaklanmasına kadar varan kamu ihale mevzuatına girmiş bir hüküm söz konusu.

Yine burada, özellikle kişisel koruyucu donanımlarla ilgili sorunları gördük biz sahada. “Sarı toz maskesi” diye bilmiyorum duyduunuz mu, karşılaştınız mı ama çok yaygın, piyasada bilinen, aslında hiçbir koruma özelliği olmayan çok sayıda kişisel koruma donanım var. Burada önemli olan kriter, öncelikle ürünün Avrupa Birliği mevzuatına uyum çerçevesinde, piyasa gözetim denetim mevzuatına

uygun olarak belgelendirilmesi gerekiyor ve kişiyi uygunluğu önemli. Bunları sağlayamayan işverene bir para cezası hükmü getirildi. Yer altı madenlerinde bir takip sistemi özellikle önemli, bu yine Soma kazasında yaşandı ki bir sürü insanımız orada, nerede olduğunu bilemiyoruz, bunların takibini yapacak bir sistem kurgulandı, Amerika’da buna benzer sistemler incelendi, Avrupa’da, Avustralya’da. Yine, sığınma odası zorunluluğu yönetmelikle düzenlendi, bununla ilgili tebliğ de çıkarılacak. Sığınma odasıyla ilgili şöyle bir ifadeyi de vurgulayarak geçmek isterim: Sığınma odası kömür madenleri için kesinlikle uygulanacak bir yöntem değil, zaten bu dünyada uygulanan bir yöntem değil çünkü yanmanın olduğu bir ortamda insanları orada bir sığınma odasına hapsedmek onları orada ölümler karşı karşıya bırakmaktır, bu sadece metal madenleri için uygulanabilecek bir yöntemdir, onda da tebliği çıkarılacak.

Üniversitelerde İSG dersi zorunluluğu, kamu ihalelerinde İSG harcamalarının yer alma hususu. Yine, yapı denetim kuruluşları inşaat aktivitelerinde çok önemli bir kurgu, onları da sistemin içerisinde bir daha burada da eklemiş olduk, İSG kontrolü noktasında onların da görevleri mevcut.

BAŞKAN – Kamu ihalelerinde şu anda yer alıyor mu iş sağlığı güvenliği harcamaları?

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI İSMAİL GERİM – Tabii ki, tabii. 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşme Kanunu içerisinde bunlar da yer almış durumda.

Şimdi, kanunun uygulanmasıyla ilgili, aslında çok sayıda şey yaptık, belki de zaman yetmeyecektir ama ben kısaca bahsedeceğim bir iki husus var.

“Güvenle Büyü Türkiye” sloganı geliştirdik biz bu çalışmayı yürütürken, oldukça da tuttu, bununla ilgili bir logo da söz konusu, onu da kullanıyoruz bütün baskılarımızda. Burada, şu kitapçığın arkasına kurguladığımız şu logo hem iş hayatını simgeliyor hem de kalple iş hayatını bağlamaya çalıştık. Biz bu kanunun 81 ilde tanıtımını gerçekleştirdik. Herhâlde böyle bir kanun çalışmasından sonra tanıtımın 81 ilde yapıldığı çok nadir bir çalışma söz konusu. 30 bin kişiye ulaştık ama yeterli değil, daha hâlâ bunlara devam ediyoruz.

2002-2016 yılları arasında, özellikle iş sağlığı güvenliği kültürü oluşturmak amacıyla 110 bin kişiye eğitim verdik. Biz kültür oluşturma konusunda özellikle Millî Eğitim Bakanlığıyla ortak bir çalışma gerçekleştirdik Sayın vekilim. Burada birkaç örnek getirdim onunla ilgili. Şu anda özellikle ders kitaplarında, materyallerin içinde yer almasıyla ilgili bir ortak çalışmamız var. Aynı zamanda şu ders kitaplarının -ilkokullarda çocuklarımıza devletimiz dağıtıyor ücretsiz olarak- arka yüzlerinde, şurada iş sağlığı güvenliğiyle ilgili bizim “Güven Usta” karakterimiz var, o mesajlar veriyor, öğrencilerin burada nasıl doğru davranış sergilemesi gerektiğini, iş güvenliği konusunda neler yapması gerektiğini de bu sene itibarıyla yapmaya çalıştık, sağ olsun Millî Eğitim Bakanlığı bu anlamda bunu sahiplendi.

Yine, meslek liseleriyle özellikle ortak çalışmalarımız devam ediyor. Sağlık Bakanlığıyla ve diğer bakanlıklarla da yine ortak çalışmalarımız var, devam ediyor.

Yine, uygulamayla ilgili burada, özellikle risk değerlendirme konusunda, biraz küçük işletmeler daha kolay yapsın diye kontrol listeleri mantığında rehberler hazırladık, bunun Avrupa’da da örnekleri var. Örneğin eczaneler, havaalanları, havuz ve spor merkezleri, hayvansal üretim faaliyetleriyle ilgili. Yine, size dağıttığımız, önünüzde olan dokümanlarda ofis ortamları için bir kontrol listesi bulunmakta. Burada çok basit aslında, tehlikenin kaynağının ne olduğu, ne gibi tedbir alınacağı, kim tarafından, ne zaman alınacağıyla ilgili şeyler doldurması bu işi takip edebilmesi açısından aslında onlara gerekli kolaylığı sağladığını düşünüyoruz. Bazı uyanık işletmeciler, ortak sağlık güvenlik birimleri bunu kopyalayıp altına da imzalarını basıp maalesef işverenlerimizi kandırıyorlarmış, bu da bizim yine etik noktasında sorunlu alanlarımızdan bir tanesi.

Tozla mücadele rehberleri yayınliyoruz, özellikle tozla mücadele konusu çok önemli aslında, yine meslek hastalıkları noktasında çok önemli, bunlardan bir tanesi tozla mücadele konusu. Ülkemizde İŞGÜM birimi bize bağlı, İş Sağlığı ve Güvenliği Araştırma ve Geliştirme Enstitüsü, orada uluslararası çalışma örgütünün belirli standartlara göre Pnömonyoz eğitimi veren tek merkez biziz, doktorlarımıza bu konuda eğitimler veriyoruz.

Yine, rehberler hazırlıyoruz çok değişik konularda, bunlardan bir tanesi çalışanlara patlayıcı ortamlarla ilgili uygulama rehberi. Yine, aşağıda bazılarını ifade ettiğimiz konular var.

Burada yine istatistiklerden bahsettik. Burada “az tehlikeli”, “tehlikeli”, “çok tehlikeli” sınıflara göre iş yeri sayısı, çalışan sayısı yine kategorizasyon olarak var.

Bunu şundan dolayı verdik, birazdan o da gelecek, ülkemizdeki uzman sayısının yeterliliği konusunda, iş yeri hekimliği yeterliliği konusundaki şeye ulaşmak açısından...

Şimdi, yetkilendirme sayılarını paylaştık. Biz, Bakanlık olarak mevzuat çıkardıktan sonra, ortak sağlık güvenlik birimlerini, eğitim kurumlarını, bu sahadaki aktörleri yetkilendiriyoruz. Bugüne kadar 2.255 ortak sağlık güvenlik birimi kurulmuş durumda, eğitim kurumu 113’e indi. Bu sayı daha önce 300’lere kadar ulaşmıştı. Şu anda uzman sayıları belli bir doygunluğa eriştiği için artık bunlar yavaş yavaş minimize ediliyor. Bizim arzumuz, istediğimiz o ki yani genelde bunlar artık üniversitelerde kalsın ağırlıklı olarak, sürekli eğitim merkezleri aracılığıyla yapılmasına devam edilsin arzumuz var.

“Şu anda ülkemizde uzmanlar yeterli mi, değil mi?” sorusunun cevabı bu tabloda aslında var. Bizim şu ana kadar A sınıfı uzman sayımız 17.453 uzman var belgelendirdiğimiz, B sınıfı 11 bin, C sınıfı 69 bin, iş yeri hekimi de 30 bin. Aktif olarak çalışan ve ihtiyaç olarak, eksik olarak gördüğümüz aslında eksik değil, o belgesi olanların bazıları belgeyi alıyor, “İleride kullanırım.” noktasında çalışmıyorlar. Bu da tabii, bizim kontrol edebileceğimiz bir nokta değil aslında yani böyle de bazı açmaz, zorluklarımız da söz konusu. Ama, burada şunu da vurgulamak isterim: Normalde bizim kanunun özünde şu yatar: “İşveren öncelikle çalışanları arasından iş güvenliği uzmanı ve iş yeri hekimini görevlendirir.” der. Aslında, bu metot daha doğru bir metottur çünkü oradaki riskleri, tehlikeleri bilen, oradaki bir çalışanın bu işe konsantrasyonu, işverenle iletişimi daha fazla iyi olacaktır. Dışarıdan alınan hizmetler ne kadar iyi olursa olsun, oraya geliş-gidişler belli periyotlarda olacağı için aksamalar olur iletişim noktasında veya işin takibi noktasında. Çünkü, iş sağlığı ve güvenliği dinamik bir çalışmadır. Orada yaptığınız bir tespit iki dakika sonra çok farklı bir noktaya gidebilir. Dolayısıyla, bizim arzumuz o ama ortak sağlık, güvenlik birimleri de hizmet noktasında verebiliyorlar. Şu anki rakamlar artıyor sürekli, aralık ayında bir sınavımız daha var, yaklaşık 40 bin kişi yine o sınava girecek; bu rakam biraz daha yükselecek bu anlamda.

Az önce şeyi bahsetmiştim, 1 ile 9 arasında çalışan olan az tehlikeli sınıftaki işletmelerin sahipleri, işvereni veya işveren vekili bu eğitimi alırsa iş güvenliği uzmanı çalıştırmasına gerek yok. Bugüne kadar bu eğitimi 56 bin kişi almış durumda, 44 bin kişi de sınavı kazanmış, belge almış; bunlar işletmelerde, kendi işletmelerinde bu hizmeti verebilecek noktaya geldiler, herhangi bir bedel de ödemeyecekler bunun karşılığında. Ama, rakam normalde hatırladığım kadarıyla 800 bin civarında -galiba değil mi- bir rakam aslında bu hedeflenen kitle. Biraz da şeyi bekliyorlar, Bakanlığı bekliyorlar, biraz da ötelemeler olduğu için onunla ilgili de zannediyorum takip ediyorlar.

Kanunun yürürlük tarihlerini vermeye çalıştık. Aslında, kanun tam anlamıyla yürürlükte, sadece iş güvenliği uzmanı ve iş yeri hekimi çalıştırmayla ilgili maddeleri öteleniyor. Ama, bu algı şöyle düşünülüyor sahada: Kanun tamamen ötelendi, hiçbir şey yapmamıza gerek yok; risk değerlendirmesi, acil durum planı ve saydığımız bir sürü konuda. Bu algıyı kırmaya çalıştık bugüne kadar izah ediyoruz

ama öyle bir sorunumuz da var. Şu anda sadece kamu kurumlarıyla 50'den az çalışanı olan, az tehlikeli sınıfta yer alan iş yerlerinde uzman çalıştırma, profesyonel çalıştırma yükümlülüğü Temmuz 2017'de başlayacak, ötelendi.

NURETTİN YAŞAR (Malatya) – Şeyi yapıyor musunuz, böyle negatif etki analizi gibi; bunların olmamasının, gerçekleşmemesinin nedeni ne, hangi olumsuz etkenler bunun gerçekleşmesini engelliyor gibi, işveren, işçi, uzman, ortam, gelir, risk falan bunları analiz ediyor musunuz? Yoksa “İşte biz yaptık, olmadı, bir daha deneyelim.” falan gibi mi? Yani, geri dönüşler...

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI İSMAİL GERİM – Yapılıyor Sayın Vekilim, anketler yapıyoruz Sayın Vekilim. Bir de ayrıca zaten sahayı sürekli takip eden birimlerimiz var. Kendi içimizde de Teftiş Kurulumuz var çünkü bizim Bakanlığımızın sağ ayağı, işletmelere giren, orayı gözeten, denetleyen birim. Onlarla istişarelerde bulunuyoruz. Aynı zamanda, Süleyman Soylu Bey Bakanımız iken verdiği bir talimat vardı, Sayın Mehmet Müezzinoğlu Bakanımız da aynı talimatı devam ettirdi. Etki analizi çalışması yaptıracağız profesyonel, uluslararası bir kuruluşa, bizim dışımızda bir kuruma da, onlarla da bunları örtüştüreceğiz. Bugüne kadar dediğiniz zaman biz yaptık ama bir de dış gözle de bakalım.

NURETTİN YAŞAR (Malatya) – Şimdi, bir yapıyla muhatapsınız, siz teorik olarak bir düzenleme yapıyorsunuz ama o yapının kendi doğası var, bir organizması var, uyguladığınız önlemler ya da işte talimatlar, direktifler o yapıyla ne kadar uyuyor zihinsel olarak, psikolojik olarak ve fiziki yapıyla ilgili? Böyle bir şeyi yaptığınızda o ters tepmeler, geri dönmeler falan onlarla ilgili bir şey olsa daha kolay yürünebilir gibi geliyor bana.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI İSMAİL GERİM – Şimdi, ilk aslında karşılaştırma... Aslında, diğer ülkelerle karşılaştırdık mevzuat yaparken, ilk aşamamız oydu.

NURETTİN YAŞAR (Malatya) – Yani, burada zaten genelde bütün şeyimiz oradan başlıyor.

BAŞKAN – Şey var bir de yani istatistik boyutunda durumumuz nasıl? Yani, bu SGK'ya bildirilen veriler üzerinden özel bir çalışma yapılmıyor herhâlde değil mi? İş sağlığı ve güvenliği verilerinin elde edilmesine yönelik yani sizin biriminiz ya da TÜİK tarafından özel bir çalışma yok, tamamen bildirimler üzerinden SGK'ya o havuzdaki bilgilerin derlenmesiyle oluşturulan bir istatistik sistemi var. Aslında, herhâlde konuya buradan başlamak gerekiyor hani yol haritası belirlenirken.

Mesela, ben de hep şeyi merak ederim: Kıdem yani iş yerlerinde yaşanan bu iş kazalarında -az önce ustalıktan bahsedildi- acaba iş yerindeki o çalışma süresi arttığında kazalar işte azalıyor mu, artıyor mu? “Cinsiyete göre”, ondan sonra “iş kollarına göre”, “sektörlere göre” dediniz ama oralarda da ya da iş yerlerinde yıllar içerisinde azalan bir seyir varsa işte bunun formülü o iş yerlerinden aslında iyi örneklerin çıkarılıp oradaki tecrübelerden yeni politikaların üretilmesi gibi çalışmaların... Ben hani rakamların bunlara çok ciddi yol gösterici olacağına inananlardanım politika belirlerken. Bu bağlamda, herhâlde bir istatistik sıkıntımız var. Belki de bu kamuoyunda rakamların farklı farklı yansımaları... Biraz da geriden geliyor rakamlar SGK'dan.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI İSMAİL GERİM – Yok, şu anda güncel geliyor.

BAŞKAN – Güncel geliyor mu, geçmişte yani...

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI İSMAİL GERİM – Öyleydi, 2012'ye kadar öyleydi.

BAŞKAN – Birkaç seneye kadar o şekildeydi. Çok farklı rakamlar telaffuz ediliyor, farklı şekilde yorumlanıyor. Belki bu istatistikle ilgili ayrı bir çalışma yapılması ihtiyacı var.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI İSMAİL GERİM – Gene o da ayrı bir konu başlığı Sayın Vekilim aslında şöyle: Şimdi, istatistiklerin mesela, Avrupa’ya baktığınız zaman, dört günden fazla olan iş kazalarını verirler. Bizim şu anda SGK istatistiklerine baktığımızda sıfır günü dahi biz veriyoruz aslında. Ama, bu doğru bir karşılaştırma olmuyor. Biz, o yüzden oradaki... Bu şuna yarar sadece: Dediğiniz anlamda iş kazalarının analizini yapmak açısından “Nereden nereye gelmişiz?” Ama doğru karşılaştırmalar için aynı metodolojiyi uygulamak zorundasınız. Bizim de metodolojimiz aslında Avrupa Birliğiyle uyumlu. O dediğiniz detaylar, o kırılımlar aslında var yani...

BAŞKAN – Analiz boyutuyla ilgili çalışma da yapılması lazım.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI İSMAİL GERİM – Evet. Erkek-kadın ayrımı var, saat bazında ayrımlar var, NACE kodlarına göre kırılımlar var, onların analizlerini biz yaptık, öyle özel bir oturum olsa onları daha detaylı paylaşılabilir. Hatta biz kendi içimizde bile millî gelirle bir bağlantısı var mıdır, işsizlik oranı bağlantısı var mıdır... Bunlar biraz akademik araştırmalarda da yapılması gerekiyor.

NURETTİN YAŞAR (Malatya) – “Var mıdır?” sorusu bile burada biraz fazla değil mi? Normalde vardır.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI İSMAİL GERİM – Yok yani şöyle: Bunu Avrupa’da, Amerika’da ortaya koyuyorlar. Şunun için söylüyorum bunu: Akademisyenlerimiz bu konuya çok eğilmiyorlar Sayın Vekilim.

Şimdi, biz akademisyenlerin iş güvenliğine farkını ya da katkısını ne zaman anladık biliyor musunuz?

NURETTİN YAŞAR (Malatya) – Siz oluşturamıyor musunuz? Öbür dilerim yani karşılıklı konuşuyoruz, bazen kesiyoruz birbirimizi sözünü de, daha çok ben kesiyorum.

BAŞKAN – Sunumun sonu zaten, artık şeye geçiyoruz.

NURETTİN YAŞAR (Malatya) – Şeyde biz böyle kurul oluştursak yani akademisyenlerin müstakil çalışmalarını beklemesek -üniversitelerin kendi bünyelerinde çalışmalarını- böyle bir bilim kurulu oluştursak Bakanlık bünyesinde, bu çalışmaları orada yaptırırsak ya da gerekirse bunu profesyonelce yaptırırsak, hizmet alımı yapsak. Başka türlü olmaz yani üniversiteleri bekleyelim, onu birinin tetiklemesi gerekiyor.

Bir de vurgulayacağım şey şu, genelde yaptığımız o: İşte, Avrupa’dan belli modeller alıyoruz, formel şeyler alıyoruz. Yapısal bir benzerlik olmadığı zaman, bire bir örtüşmediği zaman aldığımız modeller burada uygulanabilir olmaktan çıkıyor. Dolayısıyla, buraya uyarlamadan, burayla ilgili yeniden bir güncelleme yapmadan o şeyler askıda kalıyor, ondan sonra “Bu niye olmadı?” diye tekrar başlıyoruz. Yani, bunu uygularken de, izlerken de, denetlerken de buranın şartlarına, buranın psikolojisine, buranın iş ilişkisine, buranın iş ahlakına neyse, uygun öyle bir izleme komitesi olsa, öyle bir değerlendirme komitesi olsa, bu, profesyonel de olabilir, işte bir hizmet alımı şeklinde de olabilir üniversiteleri aracı yaparlarsa yaparlar; o bir süreçtir. Ama, bu süreçte zamanı biraz kısaltmak için bu tür şeyler yapılabilir.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI İSMAİL GERİM – Ben şöyle cevap verebilirim uygun görürseniz.

BAŞKAN – Buyurun.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI İSMAİL GERİM – Şimdi, bizim bünyemizde 200 tane iş sağlığı ve güvenliği uzmanı var. Orada biraz kavram karışık, piyasadakiler aslında iş güvenliği uzmanı, kendi bünyemizdekiler iş sağlığı ve güvenliği uzmanı. Bizim arkadaşlarımız kariyer uzmanı olarak yetiştiriliyor Sayın Vekilim, onlar üç yıl uzman yardımcısı olarak çalışıyorlar, üç yıl sonra bize tez hazırlıyorlar. Biz onlara araştırma konuları veriyoruz dediğiniz mahiyette, bizim ülkemiz açısından sorunu olan konular neyse onları araştırıp tez hâline getiriyorlar, biz o tezi değerlendiriyoruz; bunun içerisinde üniversite hocalarımız da var, yöneticilerimiz de var ve bunları şu anda kütüphanelerde paylaşıyoruz. Bir gün o listeyi de uygun görürseniz sizlerle paylaşıyoruz; hep güncel konular.

İkincisi: Yine, Teftiş Kurulumuz mesela, saha raporları yazar, gittikleri, yapılan denetimler sonunda; yıllık, sektörel anlamda raporlarımız da var. Dolayısıyla, bunlar kısmen ona hizmet ediyor. Aslında, bilim kurulundan ziyade az önce konseyden bahsetmiştim. Konsey aslında kurgu olarak doğru, içinde bütün bakanlıklar var, sosyal taraflar da var ama aktif çalışmıyor. Yani, mevzuatta çok güzel yazıyorsunuz, diyorsunuz ki: “Yöneticinin, o kurumun genel müdürü, işte, şu kurumun başkanı, genel sekreteri gelecek.” Ama, oraya maalesef bir toplantıya giden bir dahaki toplantıya başka biri geliyor. Yani, süreklilik sağlayamıyorsunuz, öyle bir şey sorunumuz var. Orada çıkabilir belki o söylediğiniz şey o kurul bunları düzgün tartışsa, görevler paylaşılsa her bakanlık, sivil toplum kuruluşları bunun içinde mühendislikler var...

BAŞKAN – İşte, uygulama sıkıntımız var yani mevzuatta gördüğümüz kadar her şeyimiz, planlarımız, programlarımız, yol haritalarımız, stratejilerimiz, kanunlarımız, yönetmeliklerimiz, tebliğlerimiz, mekanizmalarımız var ama bunların işlerliğiyle ilgili sıkıntımız var, inşallah onları tespit ederiz bunu da not etmiş oluyoruz.

HULUSİ ŞENTÜRK (İstanbul) – Şimdi, uzman yardımcılığı, son yıllarda kamunun tamamında geçtiğimiz, biraz da kamu kurumlarımızın daha yüksek maaşlı tercih ettikleri bir sistem. Ve oradan çıkan uzmanlık raporları da daha çok bizim üniversitelerdeki lisans tezlerimiz seviyesinde ama biz bu seviyenin çok üzerindeki kısımlardan bahsediyoruz. İşte, İŞGÜM gibi sizde bu konuda gerçekten ihtisaslaşma sorumluluğu olan merkezlerimiz var. Bu merkezlerimiz gerçek anlamda akademik enstitü olarak da kurgulanabilir, sadece eğitimin verdiği... Zaten adı enstitü bir tanesinin. Yani, bu enstitümüzün gerçek enstitü hüviyetine bürünebilmesi, bu anlamda bakanlığın çıkaracağı bir teşvik yönetmeliğiyle bu konuda akademik dünyada da yapılacak çalışmaların basılması ve telif ücreti ödenmesi gibi sistemler gelirse bizde bir şey olur yoksa o uzman arkadaşlarımızın yapacağı çalışmaların yüzde 99'u bizim lisans tezlerimiz seviyesinde olacak, bir işimize yaramayacak; sadece herkesinkini alıp alıp toparlayan bir rapor olacak, onların eğitimi için önemli ama... Nurettin Bey'in bahsettiği seviyenin çok altında kalıyoruz, bence o enstitüleri gerçek enstitü kimliğine çevirmeye çalışalım.

NURETTİN YAŞAR (Malatya) – Ben, zaten o yüzden sesimi çıkarmadım.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI İSMAİL GERİM – Ama, müsaade eder misiniz bir şey eklemek isterim.

BAŞKAN – Buyurun.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI İSMAİL GERİM – Biz bunu genel müdürümüzün, müsteşarımızın başkanlığında bir komisyonla değerlendiririz, biz hep şunu söyleriz: “Bunu oturup da işte Google’a girip de oradan iki satır, üç satır oradan bulup da bir tez getirmeyin bize, gidin işletmelere, 3 işletmeye,

5 işletmeye, 10 işletmeye hem işvereni dinleyin hem çalışanı dinleyin sorunları orada gözlemleyip de yansıtın tezinize, sahayı yansıtın, saha koksun kaba tabirle.” Biz buna zorladık aslında. Vekilimizin ifade ettikleri sorunlar hâlâ devam ediyor ama...

NURETTİN YAŞAR (Malatya) – O yüzden, siz “Öyle bir ekibimiz var.” deyince sesimi çıkarmadım yani kastettiğim o değildi.

HULUSİ ŞENTÜRK (İstanbul) – Enstitü ama enstitü gerçek enstitü kimliğine dönse bu iş hallolur yani.

NURETTİN YAŞAR (Malatya) – Yani, yapacak çok fazla bir şey yok, sizin sorunuz da değil. Bütün kamu kurumlarına bakıyoruz, işte herhangi bir konuya eğildiğimizde veriler elde var, bilgiler var, çalışmalar var, istatistikler var, analizler var falan eksik ya da fazla var çok var ama. Fakat, bunları bir araya getirip de onlardan bir eylem planı çıkaracak, onları bir uygulama metnine dönüştürecek, bir karara dönüştürecek öyle bir irade yok, öyle bir mekanizma yok. Sorduğumuz zaman, her konuda bütün kamu kurum yetkilileri çok güzel cümleler kuruyorlar, “İşte şu da var, bu da var, bu yapıyor, bu ediliyor.” falan, kişisel bir şey değil, sizi şey yapmıyorum yani.

BAŞKAN – Vekilim, ama Çalışma Bakanlığı bu formatta çalışmıyor. Ben hani sürecin içinde de gelmiş birisi olarak... Tek başına hiçbir zaman Çalışma Bakanlığı politika oluşturma sürecini gerçekleştirmiyor, ilgili taraflarla... Yani işte bizim bir istihdam stratejimiz bile oluşturulurken işçi, işveren, ilgili bütün taraflarla aylarca süren çalışmalar sonucunda... Hani tek başına da kamunun üzerine yüklemememiz gerekiyor diye düşünüyorum.

NURETTİN YAŞAR (Malatya) – Kamu anlamında söylemiyorum.

BAŞKAN – Yani genel olarak bizim böyle bir sıkıntımız var diyelim yani. Çalışma kültürü diyalog esaslı ve üç taraflı...

NURETTİN YAŞAR (Malatya) – Şimdi, ben bir projeyle ilgileniyorum, bir bakıyorum, görüşülse de sonuçta bunu bir eyleme dönüştürecek, uygulayacak, götürecektir o bahsettiğiniz bireyselleştirme işi var ya... O zaman bunu işe, performansa dayalı bir hizmet alımı şeklinde bazı şeyleri gerçekleştirmemiz lazım.

BAŞKAN – Pratikleştirmek gerekiyor.

NURETTİN YAŞAR (Malatya) – Madem olmuyor, burada bir şey bir şey toparlayamıyoruz, bu sistemi analiz etmek lazım; burada geliyor, tıkanıyor bir yerde. “Veri” diyorsunuz, bütün birimleri çalıştırıyorsunuz, eksik ya da fazla problem değil ama sonuçta o bilgileri toplayıp şey edecek bir üst ortak akıl lazım. Bu aklı oluşturmamıyınca, o karar mekanizmasını oluşturmamıyınca yaptığınız bütün çalışmalar, emekler raflarda kalır ya da bilgisayarlarda kalır; onu demek istiyorum.

HULUSİ ŞENTÜRK (İstanbul) –Ama, burada Nurettin Ağabey, sistemin komple genelinde bir problem var çünkü aynı şeyi TRT’de ben yaşadım.

NURETTİN YAŞAR (Malatya) – Bu arkadaşlarımızla ya da başkasıyla ilgili değil burada kişisel bir şey değil bu.

HULUSİ ŞENTÜRK (İstanbul) – Ben, “Hizmet alımıyla bu işleri halledeyim.” dedim. Bu lanet olası Kamu İhale Kanunu’nun kurallarına göre en uygun fiyatı verene vermek zorundasın, adam masa başında yapacak biliyorsun, bu işten hiç anlamaz biliyorsun ama İhale Kanunu’na göre... Ben 2 tane ihale iptal etmek zorunda kaldım, vazgeçtim, “Artık kendimiz yapalım.” dedim. Dolayısıyla, sistemin kendisi güvensizlik üzerine kurulu olduğu için bu kurumlarımızın ne yazık ki nitelikli hizmet alımı imkânları pek yok; o bir gerçek.

NURETTİN YAŞAR (Malatya) – Mazereti bulduk, rahatız, sorun yok.

HULUSİ ŞENTÜRK (İstanbul) – Değil. Enstitü kimlikleriyle bu işi çözebilirler.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI İSMAİL GERİM – Ben, kurumsal yapı açısından şöyle bir şeyi ifade edebilirim.

BAŞKAN – Daha esnek yapılar oluşturmak yani hem mevzuat açısından hem de uygulama açısından esnek yapılar oluşturmak lazım.

NURETTİN YAŞAR (Malatya) – Bunları konuşalım, bunlar bir yerlerde toplanır, hiçbir enerji, hiçbir söz zayi olmaz. Bu işte, böyle olacak, biz konuşacağız, siz konuşacaksınız, hep beraber konuşacağız, bir yerde, bir havuzda toplanacak bunlar. Biraz hızlanırsak daha erken mesafe alırız.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI İSMAİL GERİM – Müsaade ederseniz birkaç şey, şöyle yapısal anlamda yani sorun gördüğümüz alanlardan bahsetmek isterim.

Şimdi, Almanya benzer yapılar taşıdığımız bir ülke aslında nüfus açısından baktığınız zaman, 81 milyon civarında onların da galiba nüfusu var. Onlarla ortak çalışmalar yapıyoruz, iş sağlığı ve güvenliğine orada federal yapı, dual yapı dediğimiz yapı söz konusu bildiğiniz gibi. Bir federal yapı içerisinde müfettişleri var, bir de “meslek sandığı” diye tabir edilen, kısa vadeli sigorta prim kollarını toplayan bir mekanizma kurmuşlar, başına da bu yönetimi koymuşlar. İşçi, işveren temsilcilerini seçerek geliyor alttan, bir de devlet temsilcisi var, üçlü yapıyla idare ediyorlar. Ve topladıkları sigortayı da ona uygun olarak harcıyorlar, diyor ki: “Kazamız yüksekse, primimiz düşükse düşürürüz arkadaşlar. Dolayısıyla, herkes bu işe otomatikman razı oluyor.

İnsan kapasitesi açısından sordum, dedim ki: “Sizin iş sağlığı ve güvenliğine ayırdığınız insan kapasiteniz ne kadar toplam Almanya olarak?” 35 bin diye bir rakamdan bahsetti. Şimdi, genel müdürlüğümüzün sayısını topluyorum ben, teftiş kurulunu topluyorum, ÇASGEM’i ekliyorum, sosyal güvenlik kısmen, bazılarını ekleseniz, 3 bin kişiyi bulmayız biz yani toplam olarak. Coğrafya olarak bakın...

HULUSİ ŞENTÜRK (İstanbul) – İyi de 1 Türk 10 Alman’a bedeldir.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI İSMAİL GERİM – Şimdi, meslek sandığı dediğimiz yapıda...

NURETTİN YAŞAR (Malatya) – Bugünkü hakikaten öyle bir şey mi yani 35 bin kadrolu eleman mı var?

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI İSMAİL GERİM – Evet, evet, toplam federal yapı içerisinde.

NURETTİN YAŞAR (Malatya) – Mesela, işçi temsilcilerine işçilerin kendini tayin ettiklerini şeyler vardır.

BAŞKAN – Almanya ama dışarıdan hizmet alıyor diye ben biliyorum yani orada mesela, sistem ticaret ve sanayi odaları, sendikaların bu konuda böyle o rakamların içerisinde var.

NURETTİN YAŞAR (Malatya) – Kadrolu eleman değildir yani o da.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI İSMAİL GERİM – Şöyle ekleyeyim Sayın Vekilim, müsaade ederseniz: Orada “meslek sandığı” dediğimiz yapılarda, B,G’lerde...

BAŞKAN – Teknik sistemi farklı orada zaten.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI İSMAİL GERİM – Devlet teftiş mekanizması var, bir de ayrıca yarı özerk dediğimiz bir yapıları var onların.

NURETTİN YAŞAR (Malatya) – Kamu görevlisi değildir 35 bin kişi, o çok fazla bir rakam.

HULUSİ ŞENTÜRK (İstanbul) – Bire bir karşılaştıramıyoruz Alman sistemiyle bizimkini.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI İSMAİL GERİM – Şunu söylemeye çalışıyorum: Siz mesela inşaat işverenisiniz, işe başladığınız zaman gidip o meslek sandıklarına üye olmak zorundasınız. Yani, devlete kaydınız var, bir de kısa vadeli sigorta prim kolları dediğimiz o yapılara gidip üye oluyorsunuz. Dolayısıyla, onlar ayrıca takip ediyorlar. Mesela, BG İnşaat Meslek Sandığı dediğimiz yapıda sadece 4 bin kişi çalışıyormuş ve Almanya’nın her tarafına da yayıyorlar. 9 tane meslek sandığı var kimya sektörü, maden sektörü, elektrik sektörü, inşaat sektörü diye... Ve dolayısıyla, tüm Almanya’ya nüfuz etmişler. Biz biraz merkezî kalıyoruz bazı noktalarda.

Bir de bizim kısa vadeli sigorta prim kollarını SGK topladığında hiçbir zaman para harcamıyor -sigortacılık mantığındaki gibi şey değil- topluyor parayı kazaya maruz kaldıysa işveren, ona bir rücu davası açılarak bütün masraflar tekrar işverene yükleniyor. Ama, bizim primlerimiz çok düşük. Almanya’ya şimdi o sistemi kursanız... Türkiye’de bizim primler yaklaşık 30 lira civarında galiba yanlış hatırlamıyorsam, kısa vadeli sigortalar için. Almanya’da bu 500 lirayı buluyor, bin lirayı buluyor, bazen 2 bin liraya kadar çıkabiliyor. O zaman işte buna işveren katlanacak mı? Yani bu modelleri hep tartıştığınız zaman yapısal sorunlar ortaya çıkıyor.

HULUSİ ŞENTÜRK (İstanbul) – Şimdi, ben birkaç soru sorabilir miyim sistemle ilgili.

BAŞKAN – Buyurun, tabii ki.

HULUSİ ŞENTÜRK (İstanbul) – Bir tanesi şu ortak sağlık güvenlik birimleri, çok güzel düşünülmüştü ama bu eski şeylere döndü. Bu inşaatlarla ilgili Özal zamanında bir yeminli bürolar çıkmıştı tapularla ilgili. Bu arkadaşlarımızın büyük bir şeyleri tamamen kâğıt üzerinde yapmaya dönmek hâle geldi. Yani, bir tanesi, ben şahsi, bir arkadaştan dolayı ziyarete gitmişim beş altı ay evvel, anlatıyor, 100 küsur elinde şey var; rakamları söyledi yani işi kaç liraya aldığıyla ilgili, ben de “Kurtarman mümkün değil.” dediğimde kâr ettiğini söyledi, üzerine biraz gidince itiraf etti, “Ya, ağabey, biliyorsun bu işlerin nasıl olduğunu.” biçiminde. Mesela, şimdi, iş yeri hekimiyle ilgili de belli işçi sayısına göre saat, dakika hesabı... Ama yolda geçen süreler bile bu dakika hesabına denk edildiğinde az çalışanın bulunduğu yerlerdeki iş yeri çalıştırma yükümlülüğü neredeyse yolda geçen zamanla bile telafi edilecek miktarda. Dolayısıyla, sistem güzel kurgulandı ama uygulanma aşaması tamamen ticarileştiği için... Ki, bakın mesela, biz TRT’de bunu asansörde yaşamıştık. İlk asansör çıktığında, bakanlık hiç müdahale etmediğinde piyasa 60 liraya kadar düşmüştü. Ki, bir asansörün muayenesini mümkün değil, günde 5’ten fazla yapamazsınız 60 liraya kurtarmaz; hepsi kâğıt üzerindeydi. Hatta hatalı asansör oranları yüzde 20’yi bulmuyordu. Ama, biz Türk Standartları olarak yüzde 60’larda hata bulduğumuzda bunu raporlayınca Bakanlık tebliğ yayınladı, alt-üst sınırlar getirdi, çok sıkı bir takip getirdi. Gerçekten, müthiş sıkı bir takip getirdi. Birçok firma düştüğü gibi şu an yüzde 70’lere yakın asansörlerde olumsuzluk rakamı ki gerçeği bu yansıtıyordu. Dolayısıyla, bu iş sağlığı ve güvenliği birimlerinin gerçekten bu işi yapıp yapmadığıyla... Ki, bence burada tabii, teknik yönü arkadaşlarımızın konusudur ama bir şey var piyasa... 100 liraya bu iş yerine bu hizmet verilebilir mi Türkiye şartlarında? Verilemeyeceğine göre burada üçkâğıt vardır yani burada delil bile aranmaz. Bizim bir hocamız vardı, hukuk hocamız “Rüşvette delil aranmaz. Eğer İstanbul’un göbeğine 50 katlı bina yapmışsa, imara aykırıysa bunun varlığı rüşvetin delilidir.” demişti. Yani, 120 liraya bir iş yerine hem iş yeri hekim

şeyi verecek hem gidip bunu... Bu mümkün değil. Dolayısıyla, buna bir sistem getirilmesi, içerideki çürükleri ayıklanmadığı takdirde... İş gerçekten iyi yapmak isteyenler de çöküyor bu sefer, o da bir gerçek.

İkincisi: Şu iş sağlığı ve güvenliği uzmanlarıyla ilgili aslında, Nurettin Ağabey'in bahsettiği firmaların bir boyutu, 2 taraflı sıkıntı yaşanıyor burada. Bir yandan gerçek beyandan çekiniyor işveren de korkuyorsa ama öbür yandan da... Yani sonuçta bu insanlarımız melek değil, bu toplumun ortaklığını yansıtan... Tam tersi bunu işverene karşı öfkesinin, kininin ya da şeyi olarak kullanabiliyor. Yani, çok rahat da ihmal etmesi gereken ya da çok üzerinde durmaması gereken konuyu bile çok sıkıntılıymış gibi göstererek... Dolayısıyla burada adil bir mekanizmanın... Çünkü işverenler de lazım bu ülkeye yani işveren yoksa işçi de yok. İşverene tamamen yüzde 100 suçlu mantığı inanın... Şu an işvereni birçok yerde, özellikle çok kurumsal olmayan işlerde oradaki iş sağlığı ve güvenliği uzmanının neredeyse patronajlığında teslim etmiş durumdayız. Bu sorunların da çözülmesi gerektiğini düşünüyorum ama uygulaması nasıl olur bilmiyorum tabii.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI İSMAİL GERİM – Ben müsaade ederseniz bir-iki şey ekleyeyim Vekilimizin söylediği şeye.

BAŞKAN – Buyurun.

Var mı sizin de katkı sağlamak istediğiniz bir şey varsa onu da alalım, toplu olarak son bir değerlendirme olsun.

NURETTİN YAŞAR (Malatya) – Yok.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI İSMAİL GERİM – Vekilimin söylediği konuda biz şöyle bir iyileştirme yapmaya çalışıyoruz: Bunu Türk Standartları Enstitüsüyle Vekilim şey yapıyoruz, OSGB'lerle ilgili bizim bir mevzuatta yeterlilik kriterlerimiz var. Bunu daha üst seviyeye çekmek için TSE hizmet yeterlilik belgesi veriyor, bu konuyu çalışıyoruz şu anda, hizmet yeterlilik belgesine döneceğiz, TSE'yle beraber vereceğiz OSGB'leri Sayın Vekilim.

HULUSİ ŞENTÜRK (İstanbul) – Nispeten kolaylaştırıyor biraz daha.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI İSMAİL GERİM – Evet, aynı zamanda bir kriter yayınlıyoruz, TSE kriteri yayınlanacak bunlarla ilgili ve ortak yürüteceğiz. Bu, eminim ki biraz daha standardı yukarı çekecek. Çünkü, TSE zaten o belgeyi verdikten sonra yıllık denetimleri olacak, bir de ayrıca bizim denetimlerimiz olacak. Belki oraya mali kriterler gibi biraz daha kalitesini artıracak unsurları da kurgulayabiliriz. Biz bugüne kadar çok mali kriter koymadık açıkçası.

HULUSİ ŞENTÜRK (İstanbul) – Ama Sanayi Bakanlığı bunu yaptı asansörlerle ilgili -bir görüşürseniz- müthiş verim aldılar gerçekten. “Şunun altına yapılamaz kardeşim.” Ha, o maliyeti kurtarmaz, ayrı mesele ama gene bir taban koydu yani.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI İSMAİL GERİM – Orada şöyle bir açmazımız var Sayın Vekilim: Dedığınız doğru, belki bir baz oluşturulabilir. Şimdi, asansör ve belli teknik konularda ürün belliyse Türkiye'nin neresine giderseniz gidin, bu iş bellidir, bir baz oluşturulabilir.

Şimdi, bizim yani en azından “tehlikeli”, “az tehlikeli”, “çok tehlikeli” diye ayırdığımız sektörlerle beraber, inşaattır, metal, maden gibi kendi içlerinde bile o kadar çok kriter oluşuyor ki Sayın Vekilim.

HULUSİ ŞENTÜRK (İstanbul) – Karşılıklı olacak belki ama Kamu İhale mevzuatına göre biliyorsunuz düşük teklif sorgulama vardır, teklif çok düşük gelse karşı tarafa dersiniz ki: “Bu fiyata nasıl kurtaracaksın, bunun bana hesabını gönder.” Size mantıklı bir cevap verirse ihaleyi verirsiniz yoksa iptal edersiniz. “Çok düşük fiyat olan hizmet yapan kurumların bunu nasıl kurtardığını bana açıkla.” dediğinde ya sigortadan kaçırmıştır ya vergiden kaçırmıştır ya işten kaçırmıştır; ötesi yok. Dolayısıyla, bu sorgulama bile onları ciddi anlamda zapturapt altına alacaktır. Çünkü, bu kanunen de müsait. Yani, sadece yönetmeliğinize koyacağınız bir maddeyle çok düşük teklif işler yapıldığına dair ihbar alınması durumunda ilgili firmadan “Bu maliyeti, bu hizmeti nasıl kurtardığına dair maliyet analizi isteniyor.” deseniz bu işi büyük oranda da çözebilirsiniz.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI İSMAİL GERİM – Burada aslında, kritik konu bir de şu: Mesela, bir üretim yapan işveren inşaat veya maden ne yapıyorsa orada çalıştıracağı bir genel müdürü, müdürü veya mühendisi alırken karşısına alıp saatlerce belki araştırıyor, konuşuyor, ilgileniyor. İş güvenliğinin de aslında bu kadar önemli bir konu olduğunun farkına varıp işverenimiz veya yetkilisi, vekili alıp da sorgulamadığı için...

HULUSİ ŞENTÜRK (İstanbul) – Onu bekleme ağabey.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI İSMAİL GERİM – ...Sayın Vekilim biraz sorunuz bu.

HULUSİ ŞENTÜRK (İstanbul) – Onu muhasebeciler hallediyor, muhasebeciye “Buluver bir tane.” diyor.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI İSMAİL GERİM – İşte, muhasebecinin “buluver” dediği adam, biraz böyle oluyor, ucuz adam oluyor. Hâlbuki bu iş çok önemli, işverenin sağ kolu. Yani, ben milyonlarca, milyarlarca lira bir para ödeyeceksem Allah korusun, bunu seçeceğim adam da ona uygun olmalı. Ama, bizim işverenimizin zihninde şöyle bir var: Ya, zaten bu kaza bir şekilde gelecek. Oraya üç beş kuruş muhasebe kayıtlarında bir genel giderle para ayırıyor aslında işveren de. Yani, tazmin boyutuyla biz yettiğimiz için Sayın Vekilim biraz yani kazadır, gelir, yaşanır. Dolayısıyla, nedir?

HULUSİ ŞENTÜRK (İstanbul) – Bir de sabah besmeleyle açıyor zaten iş yerini.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI İSMAİL GERİM – Arkada kalanlara, geride kalanlara da üç beş yardımcı bu işi... Yani insani bir yaklaşım belki ama. Biraz daha bu fark, risk değerlendirmesi, riskleri almamız... Ama çok özür diliyorum, bir şeyi daha ifade edeyim: Şimdi trafik kültürünü biz hep söylüyoruz. İngiltere’de “güvenlik” ve “sağlık” diye ele alınıyor bu konu artık, Türkiye’de iş sağlığı ve güvenliği dediğimiz ifadenin bir aşama ötesine geçtiler, trafiği de katıyorlar bunun içerisinde. Biz, trafikte hâlâ emniyet tokası, emniyet kemeri yerini çözemediğimiz, emniyet kemerini taktıramadığımız bir noktadayız. Yani, bu nokta geliştikçe bu kültür aslında oraya da yansiyacak yani risk algılamamız...

HULUSİ ŞENTÜRK (İstanbul) – O güzel bir örnek ama orada Türkiye çok gelişti ama niye? Caydırıcı ceza ve ilk başlarda sürekli denetimle... Hatırlıyorsanız o zaman her yerde polis çevirip kemer bakıyordu, cezalar da zamanla artırılınca şu an herkes otomatik binerken... Kravat takmayız, bazen unutabiliyoruz ama... Yüzde 99 uygulanıyor artık. Sıkı denetim ve caydırıcı ceza...

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI İSMAİL GERİM – Ama hâlâ kazalar yüksek Sayın Vekilim.

HULUSİ ŞENTÜRK (İstanbul) – Arka koltuğa alıştırarak daha da ondan.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI İSMAİL GERİM – Doğru, haklısınız.

BAŞKAN – Buyurun.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI İŞ BAŞMÜFETTİŞİ MUSTAFA İLKAN ÖZER – Teşekkür ediyorum.

Teftiş Kurulu Başkanlığı adına buradayız, İş Teftiş Kurulu Başkanlığı adına. Tabii ki, bugünkü toplantınızın gündemi ağırlıklı olarak mevzuat ve o mevzuatın şu andaki uygulaması. Bizler, sahada hem iş sağlığı güvenliği mevzuatı hem de İş Kanunu mevzuatının uygunluğunu denetleyen birimden geliyoruz. Öncelikle, Komisyonunuza saygılarımızı sunuyoruz. Başkanımızın da bu Komisyona başarılar dileğini iletmeyi istiyorum.

Şunu önce belirtmek istiyorum: Bizde bir toplumsal refleks var, genellikle doğal afetlerden ve teknolojik afetlerden sonra toplumumuz çok ciddi bir refleks gösteriyor. Bir yardımlaşma duygusu üst seviyeye çıkıyor. Bu anlamda, özellikle iş kazaları, toplumumuzun gündemini meşgul eden büyük çaplı iş kazalarından sonra yüce Meclisimizde de çok ciddi komisyonlar oluşturuldu. Ve iş sağlığı ve güvenliğiyle ilgili Meclisimizin bakış açısı genellikle hep bu kazalardan sonra yoğunlaştı. Bu anlamda, bu çalışmayı da çok değerli buluyorum. Herhangi bir kaza olmadan böyle bir Komisyonun kurulmuş olması... Dileriz ki bu sürekli bir...

NURETTİN YAŞAR (Malatya) – Bu, proaktif bir Komisyon.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI İŞ MÜFETTİŞİ MUSTAFA İLKAN ÖZER – Yani, o anlayışın burada olduğunu görmek de bizleri gerçekten umutlu kılıyor. Çünkü, ülkemizin karşılaştığımız bu sorunları... İş sağlığı ve güvenliği sorunları bu düzenlemelerimize rağmen yani kabuk değiştiriyoruz ülke olarak ilerliyoruz, yenileniyoruz ama iş sağlığı ve güvenliğindeki yaklaşımımızın, bakış açımızın o ölçüde ilerlemediğini görmek de bizi gerçekten mutsuz ediyor. Bu kutlamayı özellikle hani söylemek istiyorum. Ve İş Teftiş Kurulu Başkanlığını eğer bu çalışmalarınız kapsamında dinlemek isterseniz, arzu ederseniz, takdir ederseniz bizler de hem çalışmalarımız hem faaliyetlerimiz hem sahada karşılaştığımız sorunlar ya da bu kanunun uygulanmasında karşılaşılan sonuçları sizlerle paylaşmayı arzularız.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkürler, sağ olun.

Buyurun.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ YETKİLENDİRME DAİRE BAŞKANI FURKAN YILDIZ – Ben de yaklaşık on iki yıl sahada iş müfettişi olarak görev yaptım. Ağırlıklı olarak tabii, inşaat mühendisi kökenli olmamız hasebiyle inşaat sektöründe yoğun bir süre denetim gerçekleştirdik. Yaklaşık üç yıldan beri de Yetkilendirme Daire Başkanlığı görevini üstleniyorum.

Ben konuya biraz da farklı bir açıdan değinmek istiyorum. Sayın Hulusi Şentürk Vekilimiz ortak sağlık güvenlik birimleriyle ilgili problemi ifade etti. Genel Müdürümüz de, işte, yürütülmeye başlanan ortak sağlık güvenlik birimlerinin hizmet standartlarının iyileştirilmesiyle ilgili TSE'yle çok ciddi bir projemiz var Kalkınma Bakanlığından onaylı ve... Sonuçlarını daha, henüz alamadık belki ama işte mevzuatsal düzenlemeler falan yapılacak ve birkaç sene içerisinde nasipse bu ortak sağlık güvenlik birimleriyle ilgili hep gündeme gelen olumsuz konular inşallah ortadan kalkacak diye düşünüyorum.

Açıkçası, tabii, kanunu ben üzerinden dört yıl geçmiş olsa bile şöyle görüyorum: 2012 yılında yayımlanmış ve üç dört yıl içerisinde sonuç almamızın çok mümkün ve makul bir ümit olduğunu düşünenlerden değilim çünkü zamana yayılması gereken bir mevzu.

İşte, söz alanlar, Sayın Genel Müdürümüz ve diğer arkadaşlarımız hep şu konu üzerinde durdu: Güvenlik bilincinin toplumun her katmanında oluşması lazım. Yani bu kültür üç beş yılda oluşabilecek bir husus değil, zamana sâri bir konu. Yani Almanlarla ve diğer AB'ye üye olan birçok ülkenin bu konudaki çalışma yapan kompetanlarıyla bir araya geldiğimizde hep aynı konuyu vurguluyorlar.

Tabii, burada biz istatistikler üzerinden birçok konuyu ifade ettik. Hani kaza istatistiklerine özellikle baktığımızda bu konuda Bakanlığın veya ülkemizdeki durumun çok da iç açıcı olmadığı özellikle toplu ölümlerin yaşandığı iş kazalarıyla birlikte gündeme geliyor. Benim hep şöyle bir önerim olmuştur sayın genel müdürlerimizle yaptığımız toplantıda da: Hani işverenlerin bu konuyu, bu mevzuyu kanıksaması lazım fakat nasıl kanıksaması lazım? İşte yurt dışı örneklerini verelim: Çok büyük bir firmanın ismini vermekte beis görmüyorum, örnek... Ben Bursa'da uzun yıllar çalıştım. Malum, araç fabrikaları meşhurdur. İşte, Tofaş ve Renault var ki Renault'nun dünyada 38 tane lokasyonu vardır. En başarılı fabrikasının da bu anlamda ve üretim anlamında da Bursa'daki fabrika olduğu ifade edilir. Şimdi, nasıl çözdüklerine baktığımızda, Bursa'daki fabrikanın ürün aldığı, mal aldığı birçok yan sanayi var. İşte 1.000'in üzerinde parçadan oluşuyor nihayetinde bir araç. Tedarikçisi var.

BAŞKAN – ILO'nun da bu yılki uluslararası çalışma konferansındaki konusu zaten bu tedarikçilerle ilgili.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ YETKİLENDİRME DAİRE BAŞKANI FURKAN YILDIZ – Aynen.

Şimdi, bu tedarikçi de nihayetinde dışarıdan hizmet aldıkları firmalar. Şimdi, tedarikçilerini birçok manada denetliyor Renault. Hangi konuda denetliyor? Aldığı ürün, nihayetinde insan taşıyor o araçta. Herhangi bir kaza olduğunda, araçtan kaynaklı kaza olduğunda, işte, çok detaylı inceleme yapıyorlar. Atıyorum, oradaki ABS sisteminden kaynaklı, işte, herhangi bir problem varsa bunu birilerine fatura ediyor ve “Ben seninle artık çalışmıyorum, yollarımı ayırıyorum.” diyebiliyor.

Şimdi, yurt dışında bu şekilde çalışan birçok firma üretim yanında iş güvenliği konusunu da gündeme getiriyor. Bizim, tabii, ülkemizden de yurt dışına ürün satan bir sürü büyük firma var. Ben Bursa'da teftiş hayatımda bununla karşılaştım. İş güvenliğine önem vermeyen, çocuk işçi çalıştıran, sosyal güvenliği birinci planına almayan firmalarla hiçbir şekilde çalışmıyorlar, “Biz yol ayrımına gidiyoruz.” diyorlar. Yani bu, bu şekilde kamuoyuyla paylaşılabilse, ülkede bu anlamda seferberlik yapılabilmiş olsa, inanın, bu çok kısa sürede çözülebilir; değilse, denetimle. Yani siz sayıyı değil 3 bin, 30 bine de çıkarmış olsanız, denetçi sayısını 30 bine de çıkarmış olsanız, sonuçta denetleyebileceğiniz iş yeri sayısında bir artma olacak. Türkiye'de 1 milyon 700 bin tane iş yerinden bahsediyoruz. “Tehlikeli” ve “çok tehlikeli” dediğimiz 600-700 bin tane, Sayın Vekilim, işletme var ve kazaların büyük bir kısmı bu “tehlikeli-çok tehlikeli” dediğimiz grupta oluyor ve bunların içerisinde de -daha da mikro düzeye ineyim- 10'dan az çalışanı olan tehlikeli ve çok tehlikeli sektörde yer alan işletmelerde kazalar yoğunluklu. Bununla ilgili de bizim, yine, Bakanlığın -yani tabii yüce Meclisimizin- bir düzenlemesi var. Nedir? 10'dan az çalışanı olan tehlikeli ve çok tehlikeli iş yerlerindeki işverenlerin, iş yeri sahiplerinin desteklenmesi için de bir düzenleme yapılmış. Esasında devlet bu işi de kendisi üstlenmiş.

Yani çok fazla sözü uzatmadan şunu ifade edeceğim: İşverenler -evet, çok güçlü bir grup- bu işi sahiplenirlerse, en altından en üstüne kadar -ki en başta en üst tabakadakilerin sahiplenmesi lazım çünkü hizmeti en alttakilerden alıyorlar, üretim onlardan- sahiplenirlerse, inanın, bu iş çok kısa sürede çözümlenebilir. Yani bunu biz savunmaya gayret ediyoruz.

Teşekkür ediyorum. Sağ olun dinlediğiniz için.

NURETTİN YAŞAR (Malatya) – Sayın Başkanım, bir açıklama yapayım.

BAŞKAN – Buyurun.

NURETTİN YAŞAR (Malatya) – Şimdi, 1 milyon 700 bin küsur işletmeden bahsettiniz. Bunun, sanırım, yüzde 83’ü filan KOBİ’lerden oluşuyor, küçük ve orta ölçekli işletmelerden ama bu yüzde 83’ün istihdam kapasitesi yüzde 28. Böyle baktığımız zaman, büyük ölçekli işletmelerde yani istihdamın yüzde 72’sini oluşturan büyük işletmelerde bu sorunların aşılmış olması gerekiyor. O zaman şöyle bir mantık yürütebilir miyiz? Bütün risk alanı bu küçük ve orta ölçekli işletmelerden kaynaklanıyor, diğerlerinde risk yok. Bunların da birçoğu tedarikçi ya da yan sanayici değil, kendi başına müstakil işletmeler. Dolayısıyla, bir üst, büyük, şemsiye işletmenin, organizasyonun denetimine tabi değiller.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ YETKİLENDİRME DAİRE BAŞKANI FURKAN YILDIZ – Doğru.

NURETTİN YAŞAR (Malatya) – Yani, dediğiniz, dışarıdan alım yapan ithalatçı firmalar, değişik sektörlerde, dediğiniz ILO şartlarına uygun bir ortam arıyorlar. Yani küçük yaşta işçi çalıştırmaktan soyunma dolaplarına, mutfaktan lavabolarına varıncaya kadar birçok standart arıyorlar. Burada o zaman başka bir faktör devreye giriyor. Bunlar denetimsiz. Yani kendi sektörü içerisinde denetime tabi değil, Tofaş ya da Renault’un denetimi gibi değil burada ya da işte, Almanya’dan ithalat yapan bir tekstil firmasının buradaki atölyelere varıncaya kadar denetimi söz konusu değil. Burada Bakanlığın ayrıca bir denetimi, standardizasyonu gerekiyor.

Bir de bu iş yerlerinin böyle bir masrafı, maliyeti kaldırabilme gücü nedir? Yani o ölçekte iş yerlerinde işçi mi güçlüdür, işveren mi güçlüdür? Adam zaten, belki, 3-5 tane eleman çalıştırıyorsa, toplam geliri, o elemanın 2 misli kazanç elde ediyordur en fazla. Bu şartları... Yoksa ideal üzerinden hareket edersek burada bir çözüm bulamıyoruz. İdeali dayatıyoruz, idealin de yapılabilirlik ihtimali, imkânı zayıf, sorun ortada kalıyor. Yani buna başka bir boyut, başka bir yaklaşım getirmek gerekiyor.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ YETKİLENDİRME DAİRE BAŞKANI FURKAN YILDIZ – Ben şöyle bir ekleme yapabilir miyim Sayın Vekilim? Anladığım kadarıyla işverensiniz, öyle anlıyorum ben ifadelerinizden.

BAŞKAN – Milletvekilimiz.

NURETTİN YAŞAR (Malatya) – Milletvekilim ben.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ YETKİLENDİRME DAİRE BAŞKANI FURKAN YILDIZ – Sayın Vekilim, şunu ifade etmek istiyorum ben: Şimdi, ölümlü bir iş kazasının işverene maliyeti, bizim yaptığımız hesaplara göre... Tabii, işçinin mesleki deneyimi, mezuniyeti, birçok unsur bunu etkiliyor. Bir mühendisin kaza geçirip iş kazası sonucunda vefat etmesiyle... Tabii, yaş da önemli bir unsur, genç yaşta bir işçi öldüğü zaman, tabii, bağlanan gelirin devlete olan külfeti 1 milyona yakın, açılan davalardan biz bunu görüyoruz, 1 milyon. Benim Bursa’da yaşadığım yani incelediğim bir hadise: Malum, Enerji Bakanlığının çıkarmış olduğu bir nizamname vardı. Neyle ilgili bu? Yalıtım mevzuuyla ilgili. Bir ara çok yoğunlaştı, işte cephe yalıtım işleri, izolasyon işleri vesaire falan. Bir firmanın, fena da firma değil, 20’ye yakın çalışanı vardı, iki yıl içerisinde 3 tane ölümlü kazası oldu, firma battı.

Şimdi, 1 milyon çok küçük bir rakam değil, ciddi bir rakam. Evet, büyük firma bununla ilgili tedbirini alıyor. Nasıl tedbir alıyor? İşte, ferdi kaza sigortası yapıyor, birçok mali mesuliyet sigortaları var ve benzer sigortalar yapılarak bir şekilde işveren o külfeti sigorta firmalarına aktarmış oluyor, dolayısıyla ticari anlamda çok büyük bir sıkıntıya girmiyor ama küçük firmaların böyle bir şansı yok,

olmuyor. Yani bırakın ölümlü kazayı, bir el, kol kopmasında veya yüzde 10'un üzerinde bir maliyet olması hâlinde dahi devletin bağladığı bir aylık var, maddi manevi tazminat davası açıyor, işverenler çok ciddi manada külfetin altına girmiş oluyorlar.

Biz açıkçası hep iş sağlığı ve güvenliğinin bu yönünü göstermek istemiyoruz yani sahada gittiğimizde bu örnekleri aktararak insanları korkutmak, ürkütmek tarafında değiliz. Ceza yazmak da... Yani teftiş hayatımda, evet, ceza yazan bir müfettiştim. Teftiş hayatımda cezalandırmanın, açıkçası, farkındalığa veya işvereni o tedbiri almaya yöneltmeye dair bir yöntem olmadığını gördük çünkü kalıcı olmuyor yani sürdürülebilir olmuyor Sayın Vekilim. Tedbirlerin sürdürülebilir olmasını sağlamak için işverenin bunu kesinlikle kanıksaması lazım.

Yurt dışındaki örnekler baktığınız zaman, iş güvenliği uzmanlığı, inanın, birçok ülkede zorunlu değil. Bunu ihtiyaç olarak gördüğünden dolayı iş güvenliği uzmanını İngiltere'deki bir firma istihdam ediyor ve seçim yapıyor. Hani Sayın Hulusi Vekilimiz ifade etti OSGB'lerle ilgili problemi, bunu çözmeye dair de bizim ciddi projelerimiz var çünkü kanun, evet, güzel çıkarıldı, örnek bir kanun gösteriliyor, müstakil bir kanun fakat bu kanunu destekleyecek, sahada hizmet verecek personelin durumu nedir? Sayın Vekilim, 300 tane iş güvenliği uzmanı vardı, biliyor musunuz, kanun çıkmadan önce ve bunların hepsi müfettişti, iş güvenliği uzmanı diyebileceğimiz. Emekli olan müfettişlerdi. Sonrasında sahada inanılmaz bir ihtiyaç olduğundan dolayı ve artık kanun girmiş, 1 Ocak 2014'te 80 bin tane uzman ihtiyacı olduğu ifade edildi, biz 3 tane "prim yükseltme sınavı" dediğimiz bir sınav yaptık ve üç yıl, beş yıl, altı yıl tecrübesi olan ama iş sağlığı ve güvenliği anlamında değil, işte, tekstil atölyesinde çalışmış bir mühendis, hiç iş sağlığı, güvenliğiyle ilgili çalışmamış, biz bunları prim yükseltme sınavıyla iş güvenliği uzmanı yaptık, sınava soktuk. Şimdi de diyoruz ki: Açıkçası, geçmişte yapmış olduğumuz hatalar olarak kabul ediyorum ben kendi adıma, o hataları düzeltebilme adına o kişilerin niteliklerini artıralım. Nasıl artıralım? İşte şu anda çok konuşulan, kamuoyunda da konuşulan, bu konuyla ilgili, sektörel düzenleme, inşaat ve madende çok ciddi problem var zaten. Biz inşaat sektörünü halledebilirsek... Ölümlerin üçte 1'i çünkü. 135 bin tane şu anda, Sayın Vekilim, Türkiye'de inşaat iş yeri var, 135 bin çok tehlikeli ve 280 bin çok tehlikeli işler olduğunu düşünürseniz yarı yarıya yani çok tehlikeli iş yerlerinin yarısı inşaat sektöründe çalışıyor. Peki, 135 bin iş yerinde kaç tane uzman var diye baktığınızda yaklaşık yarısı da şu anda uzman ve hekim hizmeti alıyor. Ya, rakam fena değil, yüzde 50-60 oranında. Ee, kazalarda o zaman bir azalma olması lazım.

NURETTİN YAŞAR (Malatya) – 1 tane işçi istihdam eden iş yerini de 1 sayıyorsunuz, 10 tane...

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ YETKİLENDİRME DAİRE BAŞKANI FURKAN YILDIZ – Tabii ki Vekilim.

NURETTİN YAŞAR (Malatya) – Doğru bir şey değil yani o da.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ YETKİLENDİRME DAİRE BAŞKANI FURKAN YILDIZ – Yani, tabii, istatistikler...

NURETTİN YAŞAR (Malatya) – Bu sayılar bizi perişan ediyor biliyor musunuz?

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ YETKİLENDİRME DAİRE BAŞKANI FURKAN YILDIZ – Yok, bunu şunun için ifade etmek istiyorum Sayın Vekilim: Yani bu kadar kısa sürede hakikaten uzman ve hekim hizmeti alma gayreti içerisinde olan insanlar da oldu. Hani ben açıkçası çok da dramatik bir tablo çizmek istemiyorum.

NURETTİN YAŞAR (Malatya) – Bürokrat ile sayı bir araya geldiği zaman bizim kafamız karışıyor. Yani o istatistikler, rakamlar art arda sıralandığı zaman bu bir kamuflaj malzemesi olarak kullanılıyor. Bizim algımız o.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ YETKİLENDİRME DAİRE BAŞKANI FURKAN YILDIZ – Ben kamuflaj etmek için, Sayın Vekilim, ifade etmiyorum da.

BAŞKAN – Çok açıklıkla söyledi ama Furkan Bey, sıkıntılı alanları da söyledi.

HULUSİ ŞENTÜRK (İstanbul) – Arkadaşlar, bu işin mantığını konuşacak olursak günlerce burada konuşmamız lazım. Az önce sosyal sorumluluk projesinden bahsettiniz ama bu olayın, bir de madalyonun öbür yüzü var. Bu SA8000 dediğimiz şey, tamamen, gelişmiş ülkelerin bizim gibi gelişmekte olan ülkelerde üretimi baltalamak için kurmuş olduğu asla yakalayamayacağımız standartlardır, bu bir tuzaktır mesela. Affedersiniz, ağzımı bozmak istemiyorum ama o firmalar Hindistan’da, Bangladeş’te, Pakistan’da yaptırarak üretimlerde bu aradıkları şartların binde 1’ini bile aramıyorlar ama ürünü oradan yarı mamul gibi buraya getirip, burada mamul gibi gösterip SA8000 şartlarına uyduğunu söylerken bana geldiğinde bunu dayatmaları... Biz bürokratlar olarak asla bu oyuna gelmemek mecburiyetindeyiz ama buna karşılık biz de Türkiye şartlarında doğru sistemi bulmak mecburiyetindeyiz, bu bir.

İki: Çok güzel, 1 milyonu buluyor bir işverene maliyeti. Allah aşkına, peki aldığınız sigorta nedir? Normalde siz benden sigorta primi alırken, işveren primi, aslında bu sigortayı üstlenmiş olmuyor musunuz? Ama bizdeki devletin mantığı bu: “Ben onu sadece emekli maaşı için düşünüyorum. Bir şey olursa senden parasını ayrıca alırım.” Bir kere, bu, sistemin doğrudan doğruya çöktüğü nokta.

Üç: Batı’dan örnek veriyoruz. Batı’daki sistem şöyle yürür: Ben buraya 10 lira harcadığımda sağlık hizmetleri 6 lira düşecekse 4 lira burada bir kâr var demektir. Biz bu mantığa geçmediğimiz sürece kamu olarak bundan kurtulamayız. Biz bu mantığa geçmek zorundayız. Şu an yüzde 4 dediniz. Bu yüzde 4’ün gayrisafi millî hasılaya oranını vurduğumuzda 30 küsur milyar dolardan bahsediyoruz. Benim Türkiye Cumhuriyeti’ni 5 milyar dolar harcadığında bunu 20 milyar dolara indirecekse 5 milyar dolar kârdayız demektir ama bu projeyi sizlerin geliştirmeniz gerekiyor. Biz siyasiler olarak bunun tekniğini bilemeyiz. Ha, biz bu mantığın arkasında durabiliriz ama şu an, öncelikle şu işçi-işveren cephesinden bakmayı bırakıp ikisini birleştiren bir cepheden bakmalıyız ve Türkiye şartlarını da dikkate almak zorundayız.

Bakın, küçük işletmelerde... Sayın Yaşar ikide bir söylüyor, haklı. Ben esnaf ailesinden geliyorum. Esnafın çalıştırdığı işçi, işçi mişçi değildir, oğludur, kızıdır, gelinidir, amca oğludur, damadıdır, aile dayanışması içerisinde. Ha, bizim bunlara getireceğimiz her türlü yük, zaten ayakta zor duran... Normalde işçi gideri değil, o sayede ayakta duranları tamamen iflas ettirmeye dönük olabilir ama biz devlet olarak buna bigâne kalabilir miyiz? Kalamayız. Ama işte orada sosyal devlet devreye girmeli. Biz buralara dönük projeler geliştirebilmeliyiz. Sağlık Bakanlığının bu konuda yaptığı, mesela, güzel çalışmalar oluyor. Aynı şey, bu Bakanlığımız tarafından da gündeme getirilebilir. Sonuçta bu yarayı sarmak zorundayız ama bunu sararken de esnafımızı, küçük-orta ölçekli işletmelerimizi de öldürmeden. Onlar yeterince maliyetin altında gerçekten boğuluyorlar.

Ha, bu arada onların bilinçlenmesini bekliyorsanız bence orada çok gerçekçi davranmıyoruz. Niye? Eğitim kültür seviyeleri belli ve onların ayakta kalmak için zaten başka şeyleri yok. Adam sabahdan akşama, akşamdan sabaha sadece işle uğraşıyor. Bunların öncelikleri farklı ama bunu biz bence çözebiliriz.

Sağlıkta çok önemli gelişmeler sağlanmıştır. Sağlık Bakanlığına bu konuda ortak projeler geliştirerek bence küçük işletmeleri en azından 50 ve altındakileri, KOSGEB’i de, İŞKUR’u da devreye sokarak daha sosyal politikalarla çözmeye çalışmalıyız. Ben 50 ve üzerindeki iş yerlerine odaklanmanın daha doğru olduğunu düşünüyorum. İnşaat sektörü ise olmazsa olmazımız, bununla ilgili TSE zamanında en çok kazanın da iskeleler... İskelelerle ilgili bir çalışma yapılmıştı, ne oldu bilmiyorum.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ YETKİLENDİRME DAİRE BAŞKANI FURKAN YILDIZ – Devam ediyoruz Sayın Vekilim.

HULUSİ ŞENTÜRK (İstanbul) – Devam ediyor mu? Ona benzer çalışmalarla biz insan kökenli kazaları küt diye aşağıya indiririz Allah’ın izniyle. Yeter ki önceliği buraya verelim.

Teşekkür ediyorum.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ YETKİLENDİRME DAİRE BAŞKANI FURKAN YILDIZ – Sayın Vekilim, bir ekleme yapabilir miyim?

BAŞKAN – Kısaca alırsak...

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ YETKİLENDİRME DAİRE BAŞKANI FURKAN YILDIZ – Şunu ifade etmek istiyorum: Belki kaçırılmış olabilir. 10’dan az çalışanı olan tehlikeli, çok tehlikeli, az tehlikeli, hani Sayın Vekilimiz ifade etti, işte aile üyeleriyle yaptıkları çalışmalar var, küçük, 10’dan az çalışanı olan dediğimiz, 2-3 kişinin bir araya gelip, bunların hepsini şu anda devlet destekliyor. Yani 10’un altında az tehlikeli sınıfta yer alıyorsa eğitim alması koşuluyla biz İSG hizmetlerini tamamiyle şey dışı tutmuşuz yani işveren bu işi yapabilir, üstlenebilir demişiz, yani onun üzerine külfet getirmesini önlemişiz. Tehlikeli ve çok tehlikeli için de aynı şeyler geçerli.

HULUSİ ŞENTÜRK (İstanbul) – Pardon, bakın, benim eşimin -az önce dedim ya, eşim her zaman başımın etini yiyor- başörtüsü, çanta sattığı bir dükkânı var, 6-7 kişi çalıştırıyor. Sistemin nasıl yürüdüğünü siz de biliyorsunuz, ben de biliyorum. Eşim hiçbir şey bilmiyor. Muhasebecisi, hepsi onun adına kayıtları dolduruyor, eşime imzalatıyor. Yani işte, az önce dedi ya, kâğıt üzerinde... Siz biliyorsunuz ya, siz bizden iyi biliyorsunuz sahayı. Sahanın gerçeklerine çözüm getirelim ne olursunuz. Öbür türlü kendimizi kandırmış oluruz ya. Benim hanıma giderseniz, tamam, hepsini yapmış, sağ olsun ama sorun bakalım, şu kanunun numarasını söyleyebilirse...

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ YETKİLENDİRME DAİRE BAŞKANI FURKAN YILDIZ – Biliyoruz.

NURETTİN YAŞAR (Malatya) – Bakın, burada konuştuklarımız kayda giriyor. Kesinlikle “biliyoruz” demeyin. Böyle bir şey demeyin.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ YETKİLENDİRME DAİRE BAŞKANI FURKAN YILDIZ – Yok, yok, hayır. Sahadaki problemleri bilen birisiyiz de ben şu konuya dikkat çekmek için ifade ettim Sayın Vekilim. Yani biz devlet olarak küçük esnafımızı korumaya yönelik kanunlarımızda, yönetmeliklerimizde düzenleme yapmışız. Evet, uygulamayla ilgili problemler var. Zaten burada konuşulacak olan ve çözülecek olan, uygulamayla ilgili neler yapabiliriz, anladığım kadarıyla o.

Teşekkür ediyorum.

HULUSİ ŞENTÜRK (İstanbul) – Bakın, pardon, ben çok konuşacağım ama...

BAŞKAN – Tabii, buyurun Başkanım. Çok verimli bir toplantı geçirdik.

HULUSİ ŞENTÜRK (İstanbul) – İlk baştaki komisyonun kurulmasıyla ilgili konuşurken de söylemiştik. Türkiye’de gerçekten bu konuda müthiş güzel mevzuatlar çıktı. Aynısını, Sayın Başkan da orada... Sadece uygulamada yaşadığımız sıkıntılar var, bunu konuşalım diye bu komisyon kuruldu. Dolayısıyla, komisyonun asıl amacı da bu zaten yani.

BAŞKAN – Ve çok verimli bir toplantı oldu.

Buyurun, kısaca alayım.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI MEVZUAT İŞLERİ DAİRE BAŞKANI İSMAİL GÜLTEKİN – Sayın Başkanım, en azından bu mevzuata bakarak, ben mevzuattan sorumlu olduğum için, belki o yönde yorum yapabilirim. Açık ve net söyleyeyim, fazlası var bizde. Açık ve net söyleyeyim ki fazlası var. Ha, uygulamayla ilgili rehberlere ihtiyacımız var. Sayın Vekilimizin bahsettiği, evet, küçük ve orta sınıf esnaf diyelim, onlarla ilgili bizim dayanışma göstermemiz gerekiyor. Bunu biz fark ettik ama Sayın Vekilim, bir üç yıl veya beş yıl uygulamaya bakıp kalıcı çözümler üretme adına belki bugünkü yaşadığımız sıkıntılar geçici bir dönem. Ben sadece bu kadarını söylemek istedim.

HULUSİ ŞENTÜRK (İstanbul) – Nasrettin Hoca’nın hikâyesini biliyorsunuz değil mi? “Tam alışıyordu.” diyor.

BAŞKAN – Buyurun.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ TEMSİLCİSİ DR. BÜLENT GEDİKLİ – Ben de bir ilave yapayım. Şimdi meslek hastalıklarıyla ilgili Genel Müdürlüğümüz de bilgi verdi. Binde 4 ile 12 arasında çalışan sayısına vurduğumuzda, 40 binle 120 bin arasında kamuyu da ilave ettiğinizde çok daha da fazla meslek hastası olması bekleniyor.

Yalnız, sizin de belirttiğiniz üzere Sayın Başkanım, verilerin istatistiki olarak toplanması, nasıl toplanılacağı, bunların nasıl analiz edileceği, bu kısmıyla ilgili meslek hastalıklarıyla ilgili sorun var. Niye? Çünkü Sosyal Güvenlik Kurumu bir meslek hastalığı tanısını koyduğu zaman, 2004 yılında bir kişi kendisi başvurmuşsa, çalışan bir kere kendisi başvuracak Sosyal Güvenlik Kurumuna, diyecek ki: “Evet, ben hastayım ve benimle ilgili sigortacılık işlemlerimi başlatın.” Yani hastane tanısını koyacak, o da Sosyal Güvenlik Kurumuna başvuracak. Başvurmuyorsa zaten bir kere tanıya girmiyor. Hastane demiş ki “İşte, siz silikozis hastalığına yakalandınız.” ama Sosyal Güvenlik Kurumuna ben başvurmalıyım ki bu, meslek hastalığı olarak, istatistik olarak yayınladıklarına girsin.

İkincisi; 2002 yılında başvurduysam, işlem 2008 yılında bittiyse bu 2008 yılının istatistiklerine yansır. Orada 2008 yılı 500 kişi dediği zaman, o, onun içerisinde o yıl oluşan hastalık değildir. 2002 yılında olmuştur, dosya işlemi bitmiştir. Onun dışında yüzde 10’un üzerinde belli bir çalışma gücü kaybı olması gerekir yani yüzde 10’un üzerinde çalışma gücü kaybınız yoksa yine o istatistiklere yansımaz.

Şimdi, bizim ülkede sağlıklı bir ihtiyaç analizi, bu ihtiyaç analizine uygun olarak sağlıklı bir planlama yapabilmemiz için, meslek hastalıkları özelinde konuşuyorum, bir meslek hastalıkları ve iş ile ilgili hastalıklar, bir de bizim iki tür kavramımız var, ikisinin de sağlıklı bir veri tabanının olmasına ihtiyaç var ama bu toplanırken bunun planlanması, nasıl toplanılacağı, kimlerin nasıl gireceği, bu verileri değerlendireceğimiz zaman bu verilerin nasıl değerlendirileceği, bunları ilk önce bir bitirmemiz gerekiyor ki biz ihtiyaçlarımızı ayrıntılı bir şekilde, evet, şu sektörlerde şu meslek hastalıklarımız var, şu işle ilgili hastalıklarımız var ve bunların analizini yapıp sağlıklı bir şekilde sunabilelim. Şimdi bize sorsanız, evet ülkemizde pnömokonyozlar fazla, meslek hastalığında gözüküyor. Aslında çok fazla

hastalık var ama bunların hiçbirini kayda girmiyor, sigortacılık açısından bir kaydımız var, başvurulara bakıyorsunuz, 3 bin-5 bin civarında hastaneye, bunların 500'e yakınında tanı konuluyor. O yüzden biz hani sağlıklı bir analiz yapabilecek durumda değiliz. Ona ilk önce ben ihtiyaç olduğunu arz ediyorum.

Çok teşekkür ediyorum.

NURETTİN YAŞAR (Malatya) – Son olarak şöyle bir şey diyebilir miyim arkadaşımıza?

BAŞKAN – Tabii, buyurun.

NURETTİN YAŞAR (Malatya) – Ülkemizde ya da sadece İstanbul'daki MR ve tomografi cihazı İngiltere'nin tamamından sanıyorum fazla. Bu bir ölçek, bir gösterge değil yani, bir gelişmişlik göstergesi değil, sağlıkta iyi olduğumuzun göstergesi değil, bu başka bir şey. Dolayısıyla, sorun herhâlde yine sayılarla ilgili değil, bu veri tabanıyla da ilgili değil -hakikaten arkadaşın dediği gibi fazlası var, azı yok- yazılımla ilgili. Yani bir zihniyetle, mental yapıyla ilgili. Aynı yazılıma neyi yüklerseniz yükleyin, o eski yazılıma, sonuç değişmiyor. Bu yazılımla, işin felsefesiyle uğraşmak lazım. O yüzden baştan ben ona vurgu yaptım. Gerisi, herkes çalışıyor, herkes bir şeyler yapıyor. Ama sonuç odaklı değil. Sonuçta böyle bir alışkanlığımız var, bir şeyin kendisinden çok o şeyle ilgili bizi kurtaracak bir cümle kurduğumuz zaman işi de olmuş gibi zannediyoruz. Tamam bu veriler var, bunlar var, şunlar var, şu sayıları, istatistiki rakamları filan da döktüğümüz zaman, düzgün bir cümle kuruyoruz veya işte rakamlarla da donatıyoruz, güçlü bir cümle kuruyoruz, fakat iş orada duruyor. Biz ne konuşursak konuşalım, o fiilî durumu düzeltmek için bütün bunları konuşuyoruz ama fiilî durum olduğu gibi devam ediyor, biz de çok güzel cümleler kuruyoruz. Bu da hiçbirimizin kişisel sorunu değil. Yapı biraz böyle kurulmuş. Bu yazılım değişirse, yani yazılımla ilgili kodlar değişirse, o zihniyet değişirse bunlar çok daha kolay, çok daha az emekle halledilebilecek şeyler, ona inanıyorum.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ TEMSİLCİSİ DR. BÜLENT GEDİKLİ – Kesinlikle Sayın Vekilim. Hani sadece Çalışma Bakanlığının ya da herhangi bir kurumun işi değil. Bizim zaten Sağlık Bakanlığı, Çalışma Bakanlığı, TÜİK'i hepsi işin içerisinde. Zaten hepsi iç içe.

NURETTİN YAŞAR (Malatya) – O kadar da değil, tanrısal bir şey değil.

BAŞKAN – Evet, savunma refleksinde de olmaya gerek yok.

Teşekkür ediyorum, sağ olun.

En son Genel Müdür Yardımcımıza verelim, sonra da toplantımızı toparlayalım.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI İSMAİL GERİM – Aslında biz iş sağlığı güvenliğinde şunu söyleyebiliriz: Kazaların, meslek hastalıklarının da neden olduğu iki ana faktör var: Güvensiz davranış ve güvensiz malzeme diyoruz biz aslında özetle. Yani bunu bazıları yüzde 50-yüzde 50 diye ifade eder, bazıları değişik oranlarda ifade eder.

Hulusi Milletvekilimizin alanı da, çalıştığı bir alan, beraber ben de TSE'de aynı zamanda çalışma yapan bir kişiyim Bakanlığımız adına, Türkiye'de standart malzeme kullanılması yaygınlaştırıldığı zaman, oturduğunda aslında çoğu şey çözülecek. Güvensiz davranışın da temel unsurlarından bir tanesi aslında mesleki eğitim konusu. Yani Millî Eğitim Bakanlığımızın iş dünyasıyla bu konuda yaptığı çalışmaların biraz daha yoğunlaşarak devam etmesi gerekiyor çünkü yine Avrupa örneklerini verdiğimiz zaman hep şunu görüyoruz: Meslek lisesi kökenli çalışanların geldiği ülkelerde bu kazalar daha az. Bizdeki iş gücü profili maalesef hâlâ daha öğretim düzeyi olarak normal lise mezunu veya ilköğretim mezunu tarzında olduğu için bunlara sonradan şu anda belge vermeye çalışıyoruz. Aslında biz biraz kısa vadeli çözümler üretmeye çalışıyoruz. Dolayısıyla bunun çözümlenmesi gerekiyor.

Bir de iş sağlığı ve güvenliğinin tüm bakanlıkları da aslında ilgilendirdiğini de kabul etmemiz lazım. Biraz o noktada tabii ki bakanlıklar arasında bir rol paylaşımı olmuş. Yani, işte, bizim bakanlığımıza da iş sağlığı güvenliği konusu ana bir aktör olarak verilmiş ama biz bu yükü diğer bakanlıkların desteğiyle kaldıracabiliriz. Nasıl kaldıracabiliriz? Millî Eğitim Bakanlığının ana gündem maddelerinden biri de iş sağlığı güvenliği konusu olmalı aslında. Eğitimde bunun entegrasyonu konusunun çok ciddi düzeyde ilk sıralarda konuşulması lazım. Yani Millî Eğitim Bakanlığının bir konusu ele alındığında ilk üç maddeden biri bu olmalı aslında ki gündeme otursun.

Yine, Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının alanında malzeme üretimi, bunların piyasa gözetim, denetimi konusu var. Mesela, muhtemel patlamadan koruma ekipmanları dediğimiz, ATEX dediğimiz bir konu vardır madenlerle ilgili. Bunun denetimi Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığımız bünyesinde yürütülür. Gümrük Birliği kapsamında bir görev paylaşımında onlara verilmiş. 2003'ten beri normalde olmaması gereken, girmemesi gereken bir ürün ama giriyor bugüne kadar bir şekilde, girmiş. Mesela madenlerle ilgili bu konuyu çok tartıştık, ötelenmesi Bakanlar Kuruluyla sağlandı.

Yine, Enerji Bakanlığı bizim ana partnerlerimizden bir tanesi ki bunların hepsi Ulusal İş Sağlığı Güvenlik Konseyinde aslında ana aktör. Belki, şu mu yapılabilir bilmiyorum, sizlerin de desteğiyle, çok önemli konularda, bakanlıklar düzeyinde bakanlarımızın katıldığı komiteler, kurullar oluyor, istihdam konseyi gibi veya araştırma-geliştirmeyle ilgili. Belki iş sağlığı güvenliğinde de sayın bakanların olduğu, acaba en azından yılda bir veya iki kez toplandıkları, üst karar vericilerin olduğu, konuların daha üst düzeyden tartışıldığı mekanizmalar mı kurgulamak lazım diye düşünüyoruz. Bilmiyorum, biz biraz yaptığımız çalışmaları orada tartıştıramıyoruz gibi geliyor. İlgili bakanlıklar desteğiyle olursa sanki daha hızlı yol alınabilir diye düşünüyoruz.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Peki, çok teşekkür ediyoruz.

Hem Komisyon üyesi milletvekillerimize hem de Çalışma Bakanlığımızın kıymetli bürokratlarına teşekkür ediyoruz.

Tabii, sorun, bugünden yarına kolaylıkla çözebileceğimiz bir konu değil ama bizim burada, bugünkü verimli toplantıdan da çıkardığım sonuç olarak, farklı bakış açılarıyla iyi bir rapor çıkaracağımızı düşünüyorum. Daha pratik, sonuç almaya odaklı, bütünsel bir bakış açısını yansıtan, sadece işçi-işveren, bir kesimi kollayan, gözetin değil, inşallah hepimizin aynı gemide olduğu anlayışıyla iyi bir rapor çıkaracağız görüş ve önerilerden oluşan.

Tabii, hiçbir iş kazasının yaşanmasını istemiyoruz. Yaşandıktan sonra söz konusu bir insan kaybı oluyor özellikle ölümlü iş kazalarında. Hâlâ Soma'nın acısını, Ermenek'in acısını unutmuş değiliz. Bu vesileyle, ben, konuşmamın başında dile getirmeyi atladım, bugüne kadarki iş kazalarında kaybettiğimiz tüm emekçilerimizi rahmetle anıyoruz. Yine tedavileri şu an süreler vardır, onlara da inşallah acil şifalar diliyoruz.

Elimizden geleni yapacağız. İyi örnekleri de davet edip, arkadaşımızın bahsettiği böyle sıfır iş kazasına ulaşan çok önemli işletmelerimiz var, bu başarıyla ilgili iyi örnekleri dinleyeceğiz. Konunun tüm taraflarını elimizden geldiğince dinlemek için çaba sarf edeceğiz. İnşallah hayırlı sonuçlar alırız diyoruz.

Teşekkür ediyorum tekrar katkılarınız için.

Toplantıyı kapamadan önce ben Komisyon üyelerimizle çalışma usul ve esasımızla ilgili iki konuyu gündeme getirmek istiyorum. Biz iki haftada bir toplantı yapalım diye düşünüyoruz çünkü süremiz de kısıtlı, az bir zamanımız kaldı. 15 Temmuz sonrasında ilk toplantıdan bugüne birazcık

uzman arkadaşlarımızın da yoğunluğu nedeniyle toplantımızı geç yaptık. Sizin için uygunsa eğer çarşamba günleri gerçekleştirelim diyoruz İnsan Hakları ve diğer komisyonlar genelde perşembeleri oluyor. Bir hafta ara vererek on beş günde bir o zaman çarşamba günleri 10.00 sizin için uygun mudur, erken bir saat mi acaba?

NURETTİN YAŞAR (Malatya) – Uygun efendim.

BAŞKAN – Peki, teşekkür ediyoruz.

Artı, eğer çağırımızı arzu ettiğiniz, dinlememizde fayda olacağını düşündüğünüz, kişiler, kurumlar, akademisyenler varsa da bizlere iletirseniz gelecek hafta, gelecek toplantıda biz bu şekilde bir çalışma planı sunmayı düşünüyoruz, değerlendirmek isteriz.

Teşekkür ediyorum, tekrardan hayırlı günler diliyoruz, sağ olun.

Kapanma Saati: 11.59

